

Motion till riksdagen 2016/17:2768

av **Karin Enström m.fl. (M)**

Frihet och utveckling i världen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 1 Inledning – Sverige tar ansvar i en orolig värld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.1 Våra värderingar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.2 Värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.3 Ökad frihet för världens kvinnor och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.4 Mänskliga rättigheter för alla och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 2.5 Frihet i den digitala världen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.1 EU och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.2 Vårt Europa och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.3 En större union med välmående grannar och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.4 EU:s röst i världen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.5 Solidaritetsförklaringen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.6 Det nordiska samarbetet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.7 Arktis och Barents och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.8 Nato och tillkännager detta för regeringen.

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.9 FN och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.10 Europarådet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.11 OSSE och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 3.12 Internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.1 Globaliseringens förändringskraft och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.2 Flykting- och migrationsströmmar och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.3 Miljö och klimat och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.4 Energi och säkerhet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.5 Ett mer osäkert närområde och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.6 Ryssland och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i motionen avsnitt 4.7 Syrien och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.8 Terrorism och radikalisering och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.9 Krigets lagar och folkrätten och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 4.10 Sönderfallande stater och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.1 Globalisering och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.2 Frihandel och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.3 Informationsteknologins betydelse och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.4 Sociala konsekvenser och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.5 Företagande och näringsfrihet och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 5.6 Ökad säkerhet genom internationella avtal och exportkontroll och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 6.1 En bredare syn på utveckling och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 6.2 De globala hållbarhetsmålen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 6.3 Bistånd och tillkännager detta för regeringen.

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 6.4 Ett starkare stöd för kvinnor och barn och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen i avsnitt 6.5 Biståndet som verktyg för demokratin och tillkännager detta för regeringen.

1 Inledning – Sverige tar ansvar i en orolig omvärld

Världen är mer orolig och osäker än på länge. Den senaste tiden har vi sett konflikter och katastrofer som tydliggjort sårbarheten. En orolig omvärld med upptrappade konflikter och ökade geopolitiska risker ställer krav på svensk utrikespolitik.

Utvecklingen i omvärlden påverkar Sverige.

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Det som en gång var separata områden som kunde etiketteras försvar, säkerhet, klimat och terror är numera delar av samma helhet. Vi ska ha förmågan att kunna förebygga och hantera de kriser vi ställs inför men vi ska även samverka tillsammans med andra. Det kräver att vi för en aktiv utrikes-, försvars- och säkerhetspolitik. Den ska syfta till att skydda det svenska territoriet och värna det öppna samhället byggt på grundläggande värderingar som demokrati, frihet, jämställdhet och respekten för mänskliga rättigheter. Och det sker samtidigt som vi stödjer länder och människor där dessa värden är ifrågasatta.

Utgångspunkten i de moderata idéerna om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central. Detta är idéer som bara för några år sedan antogs vara på väg att bli allmänt vedertagna i världen, men som nu ifrågasätts av auktoritära regimer och våldsbejakande organisationer.

Vi ser idag en svag internationell återhämtning i ekonomin och ökad oro i omvärlden. Den ekonomiska återhämtningen väntas ta tid och riskerna för en svagare utveckling dominerar. Både inkomster och utgifter i de offentliga finanserna påverkas av den oroliga omvärlden.

Vi ser allvarliga humanitära kriser till följd av konflikter i omvärlden. Antalet flyktingar, asylsökande, och internflyktingar globalt överstiger 65 miljoner personer. En kris som innebär ett enormt och utbrett mänskligt lidande. Sammantaget påverkar detta Sveriges utrikespolitik men också politiken som förs inrikes.

Vi måste slå vakt om att de gemensamma värderingar som vi värnar såsom demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi fortsätter att spridas i världen. För att möta framtidens utmaningar är därför ett starkare samarbete inom Europeiska unionen (EU) med ökat fokus på ekonomisk konkurrenskraft, en gemensam röst inom utrikespolitiken samt ett djupare transatlantiskt samarbete det viktigaste för oss.

Moderaternas politik handlar om frihet och individens rättigheter såväl i de små som i de stora sammanhangen. För oss är det självklart att svensk utrikespolitik ska vara en tydlig röst för frihet och mänskliga rättigheter runtom i världen. Vi har en lång tradition inom detta område. Vårt engagemang för frigörelsekampen i Öst- och Centraleuropa är något som vi känner särskild stolthet över. Det är ett arv som förpliktigar. Vi ska driva denna frihetsagenda vidare genom att vara en stark kraft för och stödja en demokratisk utveckling när och där den befinner sig på tillbakagång.

I allt högre grad blir våra samhällen beroende av flöden av varor, information, kapital, tjänster och människor som utgör globaliseringens kärna. Länder och människor knyts närmare varandra genom ökad handel och informations- och teknologiutbyte. Vi lever i en sammanlänkad värld med stora möjligheter men också beroenden och sårbarhet som följd. Globalisering krymper världen, ökar välståndet och skapar nya möjligheter. Detta bidrar till att stärka vår säkerhet. Vi måste trygga dessa flöden genom internationellt samarbete och en stark global infrastruktur. Men vi måste också förbereda oss för att händelser bortom Europa kommer att ha större säkerhetspolitisk återverkan i vår egen del av världen.

I takt med att globaliseringen och informationsteknologin länkar samman världens länder ökar också kravet på vårt globala engagemang. Vi ska stödja frihetslängtande människors kamp mot förtryck var än i världen de befinner sig. Det fria ordet måste värnas, såväl inom som utanför de nya medierna och vi ska stå upp mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning med mera. Vi måste också arbeta för att fler människor kan ta del av friheten genom att med kraft bekämpa fattigdom och miljöproblem i världen. Kraftigt förorenad luft, brist på rent vatten och avsaknaden av grundläggande sjukvård inskränker också människors frihet och möjligheter till ett bra liv.

I dag är det allt mer uppenbart att ekonomisk utveckling och politiskt inflytande går hand i hand. När Sverige står bättre rustat för framtiden här hemma kan vi också göra större skillnad utanför våra egna gränser. Det är då vi lyfter blicken och kan agera med styrka och trovärdighet på den internationella arenan. En tydlig svensk utrikespolitik bygger alltid på att vi tar ansvar för Sveriges ekonomi, samhällsutveckling och miljö.

Den tydligaste omställningen i världen är den snabba ekonomiska och politiska maktförskjutningen från Europa och Nordamerika till Asien och då i synnerhet Kina och Indien. Asiens ökade betydelse i den globala ekonomin är en av de mest grundläggande och snabba förändringarna sedan millennieskiftet. Kina och Indien har fått ökade möjligheter till inflytande och påverkan både internationellt och regionalt. Kina bedöms bidra med ungefär en tredjedel av den globala tillväxten 2025, långt mer än någon annan ekonomi. Alla tjänar på att välståndet ökar och att den ekonomiska utvecklingen förstärks i andra delar av världen. Det skapar fantastiska möjligheter för entreprenörskap och handel att växa.

De länder som nu tar allt större plats på den internationella arenan måste visa att de också tar ansvar för de gemensamma globala utmaningar som världen står inför. De måste därför lägga större kraft på att främja frihet, internationell fred och säkerhet, frihandel, fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling.

2 Demokrati, folkrätt och mänskliga rättigheter – Grunden för vår utrikespolitik

2.1 Våra värderingar

Sverige är ett öppet land med ett långtgående internationellt engagemang och ett stort beroende av vår omvärld. Vår utrikespolitik ska vara värdebaserad. Vi ska medverka till frihet, fred och försoning såväl i vår egen som i andra delar av världen. Moderaterna arbetar för att få genomslag för de värden vi tror på. Det kräver internationellt

inflytande vilket bygger på kompetens, ansvarstagande, en idé- och politikutveckling i takt med omvärldens förändringar samt en effektiv och resursstark utrikesförvaltning. Politisk dialog och handel ger effektivare påverkansmöjligheter än isolering och bojkotter. I många fall är det just de länder som vi har minst samsyn med som vi har störst behov av att påverka för att kunna göra verklig skillnad.

Demokratin, folkrätten och de mänskliga fri- och rättigheterna utgör hörnstenarna i vår utrikespolitik. Dessa förvaltas bäst genom kraftfulla internationella institutioner och en stark internationell rättsordning. Genom att främja dessa värden försvarar vi också Sveriges säkerhet, välstånd och intressen i den internationella politiken.

2.2 Värnandet av de mänskliga fri- och rättigheterna

Vår politik utgår från alla människors frihet och lika värde. De mänskliga rättigheterna omfattar varje person och begränsar staters makt över individen. Vi tar vår utgångspunkt i den enskilda människan, snarare än i systemen, när vi utarbetar vår politik. Därför är främjande och försvar av de mänskliga rättigheterna en kärnuppgift för oss och något som ska genomsyra all vår politik.

De mänskliga rättigheterna omfattar dels de medborgerliga och politiska rättigheterna, dels de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna. Tillsammans utgör de en helhet som måste respekteras för att människor ska kunna utveckla sin fulla potential. Det är i de länder där medborgerliga och politiska rättigheter respekteras, som marknadsekonomi har kunnat utvecklas och skapa tillväxt och välstånd. Vårt långsiktiga utrikespolitiska fokus måste därför ligga på att främja respekten för de medborgerliga och politiska rättigheterna, för att på så sätt skapa förutsättningar för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Det återstår fortfarande enorma utmaningar i världen när det gäller den demokratiska utvecklingen. Över 2 miljarder människor lever i samhällen där de grundläggande politiska och medborgerliga rättigheterna inte respekteras. Journalister fångas för att ha utövat sitt yrke och civilsamhällesorganisationer som arbetar för demokratisk utveckling förbjuds att verka och förföljs. Vi måste fortsätta stärka stödet och resurserna till försvarare av opinionsfriheterna (yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten) i de länder som klassificeras som ofria.

2.3 Ökad frihet för världens kvinnor

Lagstiftning och traditioner används för att inskränka kvinnors frihet på många platser i världen. Kvinnor utsätts för tvångsäktenskap, könsstympning, trafficking och sexuella kränkningar. Kvinnor drabbas ofta särskilt hårt av krig, naturkatastrofer, låg utvecklingsnivå och fattigdom. Kränkningar av kvinnors rättigheter är ett av de största hindren för demokrati och ekonomisk utveckling. Först när kvinnor, i samma omfattning som män, får tillgång till utbildning, förvärvsarbete och äganderätt samt kan skyddas mot övergrepp, kan ett lands utveckling ta verklig fart.

Vi ska därför lägga fortsatt stor kraft på dessa områden inom såväl utvecklingsarbetet som övrigt internationellt arbete. FN-resolutionerna 1325 och 1820 om kvinnors och barns situation i väpnade konflikter är viktiga verktyg i kampen mot flera av dessa problem. Sverige har därför ett särskilt intresse av och ansvar för att

resolutionerna genomförs nationellt och internationellt i all freds- och säkerhetsfrämjande verksamhet och inom humanitära insatser.

2.4 Mänskliga rättigheter för alla

Vår utrikes- och biståndspolitik är värderingsdriven och handlar grundläggande om att ta strid för mänskliga rättigheter. I tider där länder stiftar lagar som kränker människor på grund av deras sexuella läggning är det viktigt att Sverige står upp för hbtq-personers rättigheter. Sverige är ett av världens bästa länder att leva i för hbtq-personer

Sverige är och ska vara ett föregångsland också i detta avseende. Gränslös kärlek kräver fri rörlighet. Vi vill att registrerade partnerskap och samkönade äktenskap ska erkännas i hela EU.

Situationen för hbtq-personer i många av världens länder är svår. Homosexuella relationer är förbjudna i drygt 70 länder och i närmare tio av dessa kan dödsstraff utdömas. Även om läget långsamt blir bättre på många håll finns fortfarande mycket att arbeta med och där kan Sverige bidra. Genom vår utrikes- och biståndspolitik kan Sverige spela en viktig roll för att stärka mänskliga rättigheter, frihet och demokrati.

Ett exempel på hur våra värderingar i hbtq-frågor ger avtryck i politiken är hanteringen av biståndet. Under alliansregeringen anpassades biståndet till en rad länder för att ge starkare stöd och hjälp där dessa personer är särskilt utsatta. Det gäller också att öka stödet till det civila samhället och använda biståndet som påtryckningsmedel som i fallet Uganda.

2.5 Frihet i den digitala världen

De senaste decenniernas tekniska utveckling, med internet och mobiltelefoni som centrala arenor för information, kommunikation och tankeutbyte, skapar förutsättningar för en frihetsrevolution. Framstegen inom dessa områden är enorma. Kapaciteten för internetanvändande i världen har mer än tredubblats på bara några år, och mobilabonnemangen har mångdubblats. Dessa medier ger individen en frihet som totalitära stater och auktoritära regimer vill kväva av rädsla för att förlora sitt informationsövertag och sin makt. Vi måste därför se teknikens möjligheter som just ett verktyg för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i utrikespolitiken. Friheten på nätet måste säkras och detta arbete ska ingå som en naturlig del i den europeiska såväl som den internationella dialogen samt inom ramen för vårt utvecklingssamarbete.

Sverige ska vara ledande förkämpe för friheten på nätet. Vi ska följa upp MR-rådets resolution 20/8 om principen om att samma rättigheter gäller online som offline. Sverige var initiativtagare till resolutionen och vi ska fortsätta vara dess främsta försvarare och vi ska hålla fast vid de principer som bör vägleda den internationella debatten om hur rättsstatens principer ska tillämpas online. Ibland är övervakning och tillgång till data ofrånkomligt för att bekämpa brott och skydda demokratins institutioner men syftet ska vara att värna friheten, den personliga integriteten och den enskildes rättigheter, inte att undergräva dessa värden.

3 Internationellt samarbete

3.1 EU

Med hjälp av EU kan vi hantera många av våra framtidsutmaningar. EU är varken mer eller mindre än världens bäst fungerande samarbete mellan demokratiska länder. Det håller tillbaka och står emot de som vill slå ned frihet, demokratiska principer, mänskliga rättigheter och öppenhet såväl inom som utanför EU:s gränser.

Vi vill se ett fritt, öppet och enat Europa. Europasamarbetet har genom historien säkrat frihet, fred och demokrati i medlemsländerna och fortsätter att göra det för medlemmar och för blivande medlemmar. Många gränsöverskridande frågor kan bara lösas genom Europasamarbetet. Vi moderater driver därför i EU frågor som handlar om en mer ambitiös miljöpolitik, en ansvarsfull ekonomisk politik, krafttag mot terrorism och internationell brottslighet, mindre byråkrati, ett gemensamt asylsystem och värnandet av frihet och demokrati i vår omvärld. Samtidigt är det viktigt att EU inte ges uppgifter som medlemsländerna bäst hanterar själva. Den så kallade subsidiaritetsprincipen som slår fast denna balans mellan EU och dess medlemsländer utgör grunden för vår syn på Europasamarbetet.

EU är ett verktyg för att hantera många av våra framtidsutmaningar, men EU är också mer än så. Europasamarbetet är ett gemensamt värderingsbygge mot protektionism, nationalism och myter om själv tillräcklighet. Det är i grunden dessa värderingar som binder oss samman och ger EU dess styrka.

Det är därför också viktigt att EU:s medlemsländer lever upp till de värden EU är grundat på. Därför bör EU införa ett system med löpande oberoende revision av situationen för mänskliga rättigheter och den demokratiska statusen i EU:s medlemsländer med möjlighet till sanktioner vid allvarliga avvikelser.

3.2 Vårt Europa

I kölvattnet av den djupa ekonomiska krisen håller ekonomisk styrka och inflytande i världen på att förändras. EU kommer sannolikt att fortsätta utvecklas positivt och välståndet öka, men trots att EU har en stark attraktionskraft finns det en betydande risk att dess relativa inflytande kommer att minska.

Arbetet med att förbättra den ekonomiska koordineringen inom EU måste fortsätta. Detta arbete ska präglas av öppenhet, insyn, uppföljning och möjlighet att utkräva ansvar. Men även arbetet med att fullfölja den inre marknaden för varor, tjänster, personer och kapital är centralt för att öka EU:s konkurrenskraft. Den inre marknaden, som omfattar 500 miljoner människor och 20 miljoner företag, lägger grunden för välstånd och ekonomisk utveckling inom EU. Vi arbetar för att stärka den fria rörligheten inom nya sektorer, minska regelbördan för företagande och reformera jordbrukspolitikerna. EU:s medlemsländer måste också säkerställa att tillväxt- och sysselsättningsstrategin, EU 2020, förverkligas. Den handlar om att varje medlemsland måste vara berett att vidta nödvändiga reformer för att minska budgetunderskott och återupprätta sunda offentliga finanser. Men det handlar också om reformer av skattepolitik, bidragssystem och pensioner. Det är även angeläget att öka kvinnligt deltagande i arbetslivet. Det bedöms att EU:s bruttonationalprodukt (BNP) ökar med cirka 25 procent när kvinnors sysselsättningsgrad är lika stor som männens. På samma

sätt ska Sverige arbeta för frihandel och öppna marknader, och mot protektionism, både inom Europeiska unionen och gentemot andra länder.

Brexit-krisen är en väckarklocka för EU, som inte lyckats med flera avgörande områden; en långsiktigt hållbar migrationspolitik, ansvarsfull ekonomisk politik med ordning i medlemsstaternas offentliga finanser, goda förutsättningar för jobb och företagande samt den digitala omställningen är nyckelfrågor som Sverige behöver driva för att skapa förtroende för EU. Fler länder måste vara med och dela på ansvaret och följa de gemensamma beslut som fattats. EU-budgeten måste också förbättras framförallt genom att sätta jobbskapande först. Regelkrångel och byråkrati måste minska. Förbättrad handel och frihandel med länder utanför EU, digital omställning och bättre demokratisk förankring av EU-arbetet i respektive land är också reformer som måste prioriteras.

EU-ledarna måste erkänna att det finns allvarliga brister i EU-samarbetet, och Sverige ska trycka på i det som är nyckelfrågor för att återskapa förtroendet för det europeiska samarbetet. Läget kräver konstruktivt och framåtblickande ledarskap. EU har misslyckats att lösa stora gemensamma utmaningar. Missnöjet med utvecklingen finns inte bara i Storbritannien utan även här hemma. Fler projekt över människors huvuden eller bortom demokratisk förankring är inte svaret på den oro och det missnöje vi ser i dag. Nu är inte läge att bygga fler våningar på en byggnad där grunden skakar.

EU måste bli öppnare för att möta framtidens utmaningar. Under det närmaste årtiondet kommer arbetskraftsutbudet att minska kraftigt inom EU på grund av befolkningsutvecklingen i medlemsländerna. För att möta det ökande arbetskraftsbehovet bör nödvändiga strukturreformer genomföras för att öka arbetskraften och arbetskraftsdeltagandet. Till exempel bör övriga medlemsländer följa Sveriges exempel och öppna för arbetskraftsinvandring för de många människor som vill söka sig en bättre framtid.

Vi har ett stort lidande i världen med miljontals människor på flykt. Människor fortsätter att dö på Medelhavet och andra flyktingvägar. Sverige har varit ett av få länder som har levt upp till det EU-gemensamma asylsystemet. Så kan det inte fortsätta att vara. Moderaterna vill ha ett fungerande EU-gemensamt asylsystem. I det ligger att beslut efterlevs av alla medlemsländer. Det största problemet över tid i den EU-gemensamma asylnpolitikerna har inte varit svårigheter att fatta beslut, utan att få besluten att efterlevas.

Asylsystemet som det är utformat i dag drivs i delar av illegala verksamheter, såsom en utbredd och i många fall hänsynslös människosmuggling. Straffen för människosmuggling måste skärpas och de brottsbekämpande insatserna mot människosmuggling måste intensifieras. Den svenska regeringen bör driva frågan om skärpta straff på EU-nivå. FN:s kvotflyktingssystem är det mest rättvisa och effektiva system vi har och bygger på att asylrätten prövas på plats i flyktingläger. Moderaterna välkomnar en utökning av antalet kvotflyktingar till Sverige. Därutöver vill vi att Sverige begär att samtliga EU:s medlemsstater deltar i och utökar sitt respektive deltagande i FN:s kvotflyktingssystem. Det skulle ge människor skydd och också frigöra platser i flyktinglägren.

Samarbetet inom EU är också avgörande för att möta många av de miljö- och klimatutmaningar vi står inför i Sverige, i Europa, men också i världen. EU är vår viktigaste miljöorganisation som ger Sverige kraft att påverka också på den internationella arenan. EU måste fortsatt vara den pådrivande aktören inom de internationella klimatförhandlingarna och vara ett föredöme för andra länder. EU:s

utsläppssystem (EU ETS) bör utvidgas till fler sektorer, successivt skärpas och på sikt länkas samman med andra utsläppshandelssystem.

Mot bakgrund av dessa olika utmaningar, som innebär att fundamentala frågor ställs om vad EU-samarbetet är och bör vara, ser vi med oro på den svenska regeringens passivitet och vilsenhet i EU-politiken. Regeringen verkar inte ha någon tydlig och gemensam bild av hur EU bör utvecklas, vare sig på kort eller lång sikt. Det är nu hög tid att Sverige åter får en konsekvent och tydlig röst i EU-arbetet för EUs trovärdighet, inåt och utåt.

3.3 En större union med välmående grannar

EU ska vara öppet för alla de europeiska länder som vill och förmår att leva upp till de krav som medlemskapet ställer. Skulle EU stänga dörren till dessa länder riskerar vi att få en ekonomisk nedgång och en destabiliserande utveckling i Europa. Vägen till medlemskap är ofta krävande och komplicerad. Men det är just uppfyllandet av EU:s medlemskriterier som i grunden ger medlemskapet dess stora värde då det skapar förutsättningar för att bli en del av en gemenskap av fria samhällen och konkurrenskraftiga ekonomier.

Genom det östliga partnerskapet förstärks EU:s samarbete med de sex grannländerna i Östeuropa och Kaukasus. Dessa länders möjlighet att utvecklas till vitala demokratier och marknadsekonomier samt att själva göra sina utrikespolitiska vägval är centralt för ett säkert och stabilt Europa.

Partnerskapet uppmuntrar och stödjer dem i genomförandet av nödvändiga reformer i denna riktning. För att partnerskapet ska få reell genomslagskraft krävs det dock att EU klart och tydligt deklarerar att även dessa länder ska få bli medlemmar i EU om de så önskar och förmår. För oss är det östliga partnerskapet en logisk fortsättning på vårt historiskt starka stöd för EU-utvidgning och spridning av EU:s värden, standarder och arbetssätt till hela den europeiska kontinenten.

Östliga partnerskapet har nu funnits i sju år. Vi har lagt grunden för en allt närmare relation med Georgien, Moldavien och Ukraina, genom att slutföra förhandlingar om associerings- och frihandelsavtal och etablera dialoger som syftar till viseringsfrihet. De kommer successivt att leda till att länderna integreras i EU:s inre marknad, vilket öppnar stora ekonomiska möjligheter. Samtidigt som partnerskapet på vissa områden överträffat förväntningarna finns det bakslag och stora utmaningar. I Azerbajdzjan och Vitryssland är reformerna få och Armenien drog sig tillbaka från sitt framförhandlade avtal. Även i de tre föregångsländerna finns det fortsatta problem med skyddet av mänskliga rättigheter, korruption, alltför nära kontakter mellan ekonomi och politik. Den starka ryska reaktionen mot partnerskapet har eskalerat och satt partnerländerna – inte minst Ukraina – under hård press. Sverige behöver därför öka ansträngningarna över hela regionen. EU måste stötta Ukraina gentemot Ryssland och hitta en långsiktig fredlig lösning på konflikten.

En framgångsrik grannskapspolitik är av avgörande betydelse för EU:s trovärdighet och effektivitet som global aktör. Den kan även spela en viktig roll för att skapa starkare politiska och ekonomiska band till de länder i EU:s närhet som inte vill eller kan bli medlemmar av EU. Men då måste den bli ett tydligare stöd för demokrati, mänskliga rättigheter och öppna ekonomier. I grunden handlar det om att EU ska stå för en värde driven utrikespolitik för att bättre kunna verka för en demokratisk utveckling framförallt i Nordafrika och Mellanöstern. Det handlar om att inspirera och stödja

länder som står vid historiska vägsål och vars val kommer att ha betydande återverkningar på Europas utveckling. Utmaningarna i denna del av världen är enorma när det kommer till behovet av ekonomiska och politiska reformer och det kommer att krävas stort tålamod och uthållighet. Men möjligheterna är ännu större.

Sverige måste fortsätta på den väg som Alliansen startade. Det är genom ekonomiskt och politiskt stöd samt dialog som vi kan främja en positiv utveckling i regionen. Sverige och EU måste tydligare synliggöra de problem och möjligheter som finns med partnerskapet och hitta nya lösningar och en väg fram för att snabbare nå målen med partnerskapet. EU måste starkt och tydligt visa sin solidaritet och sitt engagemang för partnerskapet och partnerländerna och fortsätta att understryka vikten av implementering av gjorda åtaganden, inte minst långtgående reformer i partnerländerna. Synliga resultat är centralt för att bevara och stärka stödet. Vi välkomnar därför den nyligen gjorda översynen av strategin som ger utrymme för differentiering mellan partnerländerna som ger dem större möjlighet att gå med i sin egen takt.

3.4 EU:s röst i världen

Vi vill se ett EU som är en stark kraft för demokrati, mänskliga rättigheter, frihandel och hållbar utveckling i världen. Men trots att EU har många viktiga utrikespolitiska instrument som ger inflytande är samarbetet inte tillräckligt starkt, samstämmigt och effektivt för att EU ska kunna spela sin fulla roll på den internationella arenan. Vi vill se en förstärkt utrikespolitik som tar sin utgångspunkt i det gemensamma europeiska intresset. En starkt gemensam politik kräver kompetens, kunnande och ett starkt förtroende för EU:s institutioner. Sverige ska spela en ledande roll inom EU för att utveckla och förstärka den gemensamma utrikespolitiken och den europeiska utrikestjänsten.

EU behöver också agera mer samstämmigt och proaktivt. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat. EU:s medlemsstater har lyckats hitta en gemensam linje som varit mycket viktig för att sätta press på Ryssland och sända en tydlig gemensam signal från EU.

EU förenas av en djup värdegemenskap och starka handelspolitiska band med USA. Den transatlantiska länken, som binder parterna samman, är den viktigaste kraften för demokrati, mänskliga rättigheter och marknadsekonomi i den internationella politiken. I ljuset av de politiska och ekonomiska förändringarna i världen är det viktigare än någonsin att EU och USA fördjupar sitt samarbete och agerar tillsammans på den internationella arenan. Ett resursstarkare Europa som har förmågan att både ta ett större ansvar för den egna säkerheten och kunna vara en stark partner till USA är även väsentligt för hållbarheten i det transatlantiska samarbetet. EU och USA bör upprätta ett gemensamt frihandelsavtal och arbeta för att reformera de internationella institutionerna, verka för hållbar energiproduktion samt hindra spridningen av massförstörelsevapen. Det finns en viktig säkerhetspolitisk dimension i frihandels- och investeringsavtalet Transatlantic Trade and Investment Partnership, TTIP.

TTIP kommer att skapa världens största regionala frihandelsområde. Målet är att få bort handelshinder för den transatlantiska handeln. För Sverige är avtalet mycket viktigt. Sveriges utveckling och välstånd har under åren varit nära sammanlänkade med frihandels landvinningar. Det gäller än i dag och USA är en av våra viktigaste handelspartners. Vi vill därför se ett ambitiöst transatlantiskt handels- och

investeringspartnerskap mellan EU och USA senast 2017. Att på detta sätt sammanlänka världens två största ekonomier är bra för hållbar tillväxt och sysselsättning, för styrkan och vitaliteten i den så centrala transatlantiska länken, för säkerheten och för frihandeln.

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och mer demokratiskt Ryssland. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna inte minst mot hbtq-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Betydelsen av EU:s relationer med Kina har ökat markant. Kinas agerande påverkar i princip alla verksamhetsområden inom EU:s utrikespolitik. EU måste, som Kinas viktigaste exportmarknad, tydligare använda sitt ekonomiska inflytande för att påverka när det gäller mänskliga rättigheter, liberaliseringen av landets ekonomi och främjandet av en hållbar utveckling.

EU bör utveckla närmare relationer med länderna på den afrikanska kontinenten och det behövs ett förstärkt partnerskap mellan EU och Afrikanska unionen (AU). Kampen mot fattigdom, främjande av hållbar utveckling och arbetet för frihandel är prioriterade områden för detta partnerskap. EU behöver också fördjupa sitt samarbete med länder som Brasilien, Indien och Sydafrika i viktiga frågor som rör klimat, forskning och tillväxt.

EU måste också fortsätta att driva på fredsprocessen mellan Israel och Palestina baserat på en tvåstatslösning där båda parter kan leva med säkra och erkända gränser med utgångspunkt i 1967 års gränser och FN:s resolution 242.

EU:s medlemsländer behöver utveckla en starkare militär och civil förmåga att hantera kriser och konflikter. EU:s medlemsländer behöver därför fördjupa det försvarspolitiska samarbetet. Europeiska försvarsbyrån (Eda) kan stödja medlemsländernas arbete med att koordinera och effektivisera arbetet på detta område.

Det är viktigt att verka för EU-stridsgruppernas användbarhet inom EU:s och FN:s ram. Idén bakom EU:s stridsgrupper är bra, men de har aldrig använts i ett skarpt läge. Sverige ska fortsätta att bidra regelbundet till EU:s stridsgrupper samt fortsatt verka för att stärka och utveckla EU:s partnersamarbete i säkerhets- och försvarsfrågor, inklusive bättre förutsättningar för tredjelandsdeltagande i EU-ledda krishanteringsinsatser. Särskild tonvikt ska läggas vid samarbetet med Nato, länderna inom östliga partnerskapet samt europeiska Nato-medlemmar som inte är medlemmar i EU.

Strategin ”En europeisk säkerhetsstrategi – Ett säkert Europa i en bättre värld” presenterades i juni. Den europeiska globala strategin ska stärka EU:s möjligheter att fullt ut tillvarata Lissabon-fördragets potential och vara en kraftfull global aktör i en föränderlig omvärld. EU behöver ett samlat strategiskt ramverk som ger långsiktig och övergripande vägledning för EU:s internationella agerande. Syftet med strategin är att stärka EU som global aktör, genom en sammanhållen vision för EU:s utrikesrelationer och en effektivare användning av de resurser EU förfogar över. Vi välkomnar den strategi som nu presenterats och Sverige ska fortsatt vara pådrivande i arbetet för att strategin nu ska få effekt och implementeras i praktiken.

3.5 Solidaritetsförklaringen

Sverige bygger säkerhet tillsammans med andra länder. Vi ska vara med och ta ansvar för säkerheten i Europa genom att stödja andra EU-länder eller nordiska länder om de utsätts för katastrofer eller olika former av angrepp. Ett sådant åtagande är det mest grundläggande uttrycket för europeisk solidaritet och därför en naturlig vidareutveckling av Sveriges säkerhetspolitiska linje. Vi ska också ha förmåga att ta emot militär hjälp av andra länder om Sverige hotas. Riksdagens enhälliga beslut om solidaritetsförklaringen är ett uttryck för detta. Vår solidaritetsförklaring ställer också nya och högre krav på att Sverige med trovärdighet ska kunna ge och ta emot militärt stöd.

Den svenska solidaritetsförklaringen som antogs av riksdagen 2009 utgör ytterligare ett steg mot ett ökat fokus på säkerhet i samverkan med andra länder och organisationer som står för samma utmaningar som Sverige gör. Samma år trädde även Lissabonfördraget i kraft med sina solidaritetsklausuler.

Den svenska solidaritetsförklaringen framhåller att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Varken solidaritetsförklaringen eller EU:s solidaritetsklausuler ger några bindande garantier och beror också på vilken förmåga Sverige har att kunna ge och ta emot hjälp.

Efter terrordåden i Paris den 13 november 2015 prövades solidaritetsförklaringen för första gången när Frankrike begärde hjälp i kampen mot Isil/Daish med stöd av EU-fördragets solidaritetsartikel 42.7. Sverige svarade och bidrog, men inte tillräckligt. Alliansen föreslog till exempel att Sverige skulle kunna ha gjort en flyginsats. Vi kommer att behöva och ska göra mer. Den hjälp vi förväntar oss av andra ska vi också vara beredda att ge.

3.6 Det nordiska samarbetet

Verksamheten inom det nordiska samarbetet utvecklades och fördjupades under alliansregeringen. Vårt nordliga grannskap fortsätter att vara ett område för samverkan och sökande efter gemensamma lösningar. Parallellt utvecklas de nordisk-baltiska relationerna, och banden mellan detta nordisk-baltiska samarbete och de så kallade Visegrádländerna i Centraleuropa stärks.

Den nordiska välfärdsmodellen bygger på gemensamma värderingar om demokrati, mänskliga rättigheter, öppenhet och inkludering, tolerans, tillit och jämlikhet. En målsättning för det nordiska samarbetet är att alla medborgare ska ha lika tillgång till den välfärd länderna erbjuder sina egna medborgare.

Sverige har och ska fortsätta arbeta för att effektivisera, stärka och modernisera det nordiska samarbetet inom ramen för Nordiska ministerrådet. Målet ska vara att det nordiska samarbetet i än högre grad ska bli ett användbart politiskt instrument för de nordiska regeringarna och bättre avspegla ländernas aktuella politiska prioriteringar. Sverige ska också arbeta för att synliggöra den gemensamma och omfattande verksamhet som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet.

Sverige ska fortsätta verka för ett fördjupat nordiskt samarbete också på det säkerhetspolitiska området samt ytterligare stärka det bilaterala samarbetet med de nordisk-baltiska länderna samt multilateralt inte minst i EU- och FN-sammanhang.

Det nordiska försvarspolitiska samarbetet inom Nordefco, Nordic Defence Cooperation, fördjupas allt mer och omfattar numera till exempel gemensamma övningar, samarbete i internationella insatser och materielsamarbeten. Även bilaterala samarbeten mellan Sverige och enskilda länder i Norden utökas. Alliansregeringen tog 2014 initiativ till den gemensamma handlingsplanen för försvarssamarbete med Finland. Resultatet av denna presenterades i februari 2015 och innehöll bland annat förslag på gemensam planering som inte bara gäller i fredstid.

Svårigheten i det nordiska försvars- och säkerhetssamarbetet är att de olika länderna också har olika säkerhetsarrangemang. Sverige och Finland är med i EU, men inte i Nato. Danmark är med i både Nato och EU, och Norge är bara medlem av Nato. De olika tillhörigheterna blir gränssättande för hur långt den nordiska integrationen kan gå på försvars- och säkerhetsområdet. För Norge och Danmark som har säkerhetsgarantier genom sina respektive Natomedlemskap kommer inte det nordiska samarbetet och eventuella säkerhetsgarantier i det vara intressant. Sverige bör dock fortsatt utveckla samarbetet inom Nordefco för att uppnå ytterligare samordningsvinster. I det fortsatta nordiska försvarssamarbetet bör man även sträva efter att i ökad utsträckning inkludera de baltiska länderna.

En viktig fråga för säkerheten och stabiliteten i vårt närområde är att Sverige på olika sätt fortsätter att fördjupa samarbetet med Nato och enskilda medlemsländer i organisationen. Sverige bör därför ansöka om att få delta i den brittiskedda snabbinsatsstyrkan Joint Expeditionary Force (JEF), samöva med USA kring luftvärnssystemet Patriot på svenskt territorium samt erbjuda den svensk-finska marina styrkan som en resurs för Natos sjöövervakning i vårt närområde.

3.7 Arktis och Barents

Den arktiska regionen står inför stora utmaningar. Ismältningen hotar att få allvarliga konsekvenser för ekosystemet och för ursprungsbefolkningarnas möjlighet att utöva sina traditionella näringar. Samtidigt ökar möjligheterna att utvinna naturresurser i området, och kortare transportvägar öppnar sig mellan Europa och Asien.

Arktiska rådet är det viktigaste organet för internationellt samarbete i arktiska frågor. Rådet erbjuder ett forum för diskussion och förhandlingar. Förväntningarna är stora på att Arktiska rådet ska bidra till att möta utmaningarna.

Klimatförändringarna ställer de boende i Arktis, Sverige och övriga världen inför en rad nya utmaningar. Samtidigt som isen drar sig tillbaka öppnar teknikutvecklingen för utvecklade transportleder genom norra ishavet och en ökad tillgång till naturresurser i Arktis. För att utvecklingen ska gynna regionen måste den hanteras ansvarsfullt och långsiktigt hållbart.

Med tanke på den tillspetsade ryska retoriken och ökade militära närvaron i vårt närområde spelar Arktiska rådet också en säkerhetspolitisk roll. Ryssland har återupptagit militära övningar i området. Sverige måste förhålla sig till och påverka denna utveckling. En bra möjlighet att påverka är Arktiska rådet. Här träffas de arktiska staterna i ett samarbetsforum för att gemensamt arbeta för en ansvarsfull utveckling av regionen. Sverige ska ha en tydlig Arktisstrategi och vara en aktiv part i Arktiska rådet.

Sedan 2013 då Sverige lämnade över ordförandeskapet i Arktiska rådet till Kanada har mycket skett som påverkar samarbetet. Det är därför oroväckande att utrikesministern, trots de stora förändringarna i området, inte tog upp Arktis i utrikesdeklarationen 2015 eller 2016. Sverige måste bidra till att möta de stora

klimatmässiga, ekonomiska och säkerhetspolitiska förändringarna i Arktisregionen på ett klokt sätt. För att kunna göra det krävs det att regeringen snarast tar fram en ny Arktisstrategi. Det är av yttersta vikt att samarbetet i Arktis fortsätter att präglas av en låg konfliktnivå och ett brett samförstånd. Det är därför viktigt att förbättra uppföljningen av medlemsländernas implementering av Arktiska rådets rekommendationer. Oavsett vilken utmaning vi talar om måste regeringen arbeta för att säkerställa att Arktis förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde.

Barentssamarbetet är ett strategiskt samarbete som ska användas för att driva utvecklingen i Barentsregionen inom ett antal områden med fokus på miljö, transport, turism och urfolk.

I en orolig tid i vårt närområde är det extra viktigt att strategiskt utnyttja samarbetet. Barentsrådet är liksom Arktiska rådet en viktig arena för samtal och samarbete med Ryssland om gemensamma frågor. Det som är unikt med Barentssamarbetet är också att 13 regioner samarbetar där fem ryska regioner ingår. Barentsregionens och Arktis strategiska betydelse växer, både som källa till viktiga råvaror och som knutpunkt för transporter. För att garantera säkerheten i en sådan miljö krävs intensivt internationellt samarbete. Sverige ska därför arbeta för synergier såväl mellan Barentsrådet och Arktiska rådet som med nordliga dimensionen och andra organisationer samt vara pådrivande i transportsamarbetet inom ramen för Barents transportstrategi.

Samarbetet i regionen bidrar till vattenrening, till minskade kemikalieutsläpp och till att möta klimatutmaningarna i de känsliga ekosystemen i norr. Där ska Sverige fortsätta ställa höga krav och bidra till bindande överenskommelser. Sverige ska använda samarbetet som plattform för klimatarbetet och arbeta för att eliminera ”Barents Environmental Hotspots”.

Barentsregionen har unika tillgångar på strategiskt viktiga råvaror. De lägger grunden för fortsatt tillväxt i regionen. Barentsregionen är redan världsledande i att ta till vara sina resurser på ett effektivt och miljömässigt hållbart sätt. För att förverkliga regionens potential krävs fungerande transportlösningar som förenar Barentsregionen med världsmarknaderna. Här ska Sverige vara pådrivande.

Räddningssamarbetet är framgångsrikt och har potential att verkligen göra skillnad både för säkerheten i stort och för enskilda personer. Viktigt att det multilaterala avtal som finns fortsätter och förstärks.

3.8 Nato

Sverige har sedan kalla krigets slut övergett möjligheten till neutralitet vid krig i vårt närområde till förmån för att bygga säkerhet i samverkan med andra länder. Framför allt medlemskapet i EU 1995, men även ingåendet i Natos Partnerskap för fred i mitten av 1990-talet var viktiga steg i denna process. Samarbetet med Nato har sedan dess fördjupats på ett flertal områden.

Solidaritetsförklaringen framhåller att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Sverige ska därför kunna ge och ta emot civilt och militärt stöd. Dock innebär solidaritetsförklaringen inga bindande säkerhetsgarantier i händelse av konflikt.

Det är angeläget att Sverige fördjupar samarbetet med Nato. Nato utgör grunden för den europeiska säkerhetsstrukturen. Inom Nato förenas européer och nordamerikaner från 28 medlemsländer varje dag kring en gemensamt antagen säkerhetsagenda och

gemensamma åtaganden. Av 28 EU-länder är 22 medlemmar av Nato och de flesta länderna i Sveriges närområde är Nato-medlemmar. Det är ytterst också endast Nato som har förmågan att säkra EU-medlemsländernas territoriella integritet. Nato spelar idag en helt avgörande roll för att upprätthålla säkerheten i Europa. Ett svenskt medlemskap i Nato har därför aldrig varit så angeläget som det är i dag.

Genom ett svenskt medlemskap i Nato skulle vi solidariskt dela säkerhetsgarantier med 28 andra demokratiska stater. Garantier som inte bara är begränsade till fredstid. Den senaste tidens utveckling har också inneburit ett ökat fokus från Nato på den kollektiva säkerheten. Det innebär att skillnaden mellan att vara medlem och partner har ökat. Ett medlemskap skulle också möjliggöra en gemensam försvarsplanering med Nato, något som trots ett omfattande samarbete inte finns idag.

Moderaterna vill fördjupa Sveriges samarbete med Nato och verka för en svensk anslutning. Vi vill se en färdplan för svenskt medlemskap i Nato. Målet är en svensk ansökan under nästa mandatperiod. Ett sådant beslut bör även tas i nära dialog och helst tillsammans med Finland. Moderaterna kommer därför att föra en dialog med finska företrädare kring förutsättningarna för ett svenskt och finskt medlemskap. Men ytterst är detta självständiga beslut som ska fattas av riksdagen i respektive land.

Krister Bringéus utredning om Sveriges internationella försvars- och säkerhetspolitiska samarbeten utgör en viktig pusselbit i det fortsatta arbetet med att utveckla en färdplan mot ett svenskt Nato-medlemskap. Den bidrar med ökad kunskap och fördjupning. Utredningen bör dels ligga till grund för Försvarsberedningens fortsatta arbete, men den kan även användas för en fördjupad dialog med Finland och ett brett säkerhetspolitiskt samtal i Sverige

3.9 FN

Förenta nationernas (FN) säkerhetsråd har det högsta ansvaret för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Genom sin världsomspännande medlemskrets har FN unika förutsättningar att samla världens länder till hållbara lösningar på många av vår tids globala utmaningar. Den normbildning som utvecklats inom FN är grundläggande för det internationella systemet.

Det finns tydliga brister i uppbyggnaden av FN:s råd för mänskliga rättigheter, vilket föranleder ett behov av demokratikrav för medlemskap. Det är i längden inte hållbart att ett råd som ska granska medlemsländernas efterlevnad av de mänskliga rättigheterna delvis består av länder som själva konsekvent bryter mot dessa.

Ytterst avgörs FN:s möjligheter och begränsningar av medlemsländerna. Alltför ofta hämmas FN-systemet av politiska motsättningar. Säkerhetsrådets sammansättning måste reformeras och bättre spegla världen av i dag. Sverige bör också verka för att reformera FN:s fackorgan.

Vi behöver ett starkare FN som värnar om principen om skyldigheten att skydda. I yttersta fall kan detta även innefatta militära insatser. Civilbefolkningen är idag mer utsatt än någonsin i många konflikter. Därför behöver möjligheten till humanitär intervention utvecklas. Problemet är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande. Ett exempel är när Syrien tillsammans med Ryssland och Kina hindrade ett fördömande av våldet i Syrien i FN:s säkerhetsråd. FN får inte heller ingripa i ett lands inre angelägenheter, såvida inte säkerhetsrådet beslutar att vidta åtgärder för att trygga freden och den internationella säkerheten. Den bristande kapaciteten inom FN systemet att skydda befolkningen vid

inomstatliga konflikter har synliggjorts då några av våra blodigaste konflikter i modern tid har utspelats trots FN:s närvaro på plats.

FN behöver ett tydligt fortsatt starkt mandat för att driva fattigdomsbekämpning. I år har nya mål tagits fram som gäller alla länder som skrivit under. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling ska fattigdomsbekämpning, demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, samt klimathänsyn och mänskliga rättigheter genomsyra arbetet med målen.

Sverige tar för första gången på 20 år plats i säkerhetsrådet. Vi lever i en allt mer orolig omvärld och står inför stora utmaningar där FN är en central aktör för att hitta gemensamma och långsiktiga lösningar. Sverige kommer vara ordförande i två omgångar under sin 24-månadersperiod. Här gäller det att vinna momentum, dessutom i en tid där vi då har ny generalsekreterare på plats. Det blir ett tillfälle och anledning till nystart.

Sveriges agenda i och prioriteringar i säkerhetsrådet ska fokusera på konfliktlösning, mänskliga rättigheter och 1325. Parallellt med det måste Sverige också fokusera på nödvändiga reformer av FN-systemet, att få bukt med byråkrati, korrruption och ineffektivitet. Det är nu upp till bevis för regeringen om och hur de kommer ställa krav och driva frågan om ett reformerat FN. Utan det kommer inte FN kunna sköta sitt grundläggande uppdrag.

Regeringen måste även, med tanke på de senaste årens ökande oro i vårt närområde, prioritera det så viktiga EU-arbetet. Vi menar att det inte finns något motsatsförhållande mellan att driva en aktiv EU-politik och arbeta i säkerhetsrådet. Det går att göra både och. Det ena vinner på och kompletterar varandra.

Regeringen behöver se till att den svenska linjen i säkerhetsrådet förankras parlamentariskt här hemma. Även säkerhetsrådets resolutioner är juridiskt bindande rättsakter. I regeringsformen framgår att regeringen i alla utrikesärenden av större vikt före avgörandet ska överlägga med Utrikesnämnden, om det kan ske. Det är ytterst angeläget att regeringen i god tid presenterar förslag på hur de tänker sig att samråd och information från säkerhetsrådet ska ske och är öppna för en dialog om detta. Sverige står för öppenhet och transparens och det även här.

För att klara den utmaning som kommer av en plats i säkerhetsrådet och kunna leverera ett bra resultat behöver FN-delegationen i New York ökade resurser. Platsen i säkerhetsrådet varar i 24 månader. Med andra ord krävs en resurssättning som håller över tid. Regeringen måste i god tid före vi tar plats i säkerhetsrådet redogöra för sin finansiering och också klargöra vad regeringen har tänkt sig prioritera ned.

3.10 Europarådet

Europarådet skapades efter det andra världskrigets fasor med syftet att värna de grundläggande mänskliga rättigheterna och utgöra en garant för att stater inte utvecklar lagstiftning som kränker eller inskränker sina medborgares rättigheter enligt Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna. De totalitära staterna hade visat att det var möjligt att i stor utsträckning inskränka, avskaffa och kränka individens rättigheter bakom en skenbart legal fasad, och det var för att försvåra och omöjliggöra för stater att begå sådana brott utan påföljder som Europarådet tillkom.

Sverige var en av de första staterna som undertecknade konventionen 1949, och vårt land är därmed att anse som en av grundarstaterna till Europarådet. Detta förpliktigar.

Rådets institutioner, såväl ministerrådet, den parlamentariska församlingen som Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna utgör alla institutioner där Sverige är representerat och deltar.

Europarådet har genom decennierna verkat som partner till flera stater som önskat tillträde som medlemsstater i EU genom att aktivt biträda dessa i arbetet med att uppfylla kriterierna för medlemskap i Europarådet. Det är i dag praktiken omöjligt för ett kandidatland att bli medlem i EU utan att samtidigt ha status som fullvärdig medlem av Europarådet. De processer som leder till att ett land blir medlem i Europarådet innebär att exempelvis i förväg uppställda krav på demokrati, rättssäkerhet, skydd för etniska, religiösa och sexuella minoriteter utvärderas och säkerställs.

Europarådets historia av att vara en garant och ett skydd för de mänskliga rättigheterna innebär också ett betydande ansvar för att tillse att institutionen även i framtiden skall kunna förbli detta. En grundläggande förutsättning är dock att medlemsstaterna själv inte genom sitt agerande undergräver trovärdigheten hos organisationen.

Sedan några år tillbaka har debatten emellertid tyvärr alltmer kommit att handla om bristen på flera medlemsländers värnande av grundprinciperna demokrati, rättsstatens principer och mänskliga rättigheter. Vissa länder har i både ord och handling visat att de inte delar de grundläggande värderingar som Europarådet står för. Därtill kommer Storbritanniens uttryckta skepsis mot avgöranden i Europadomstolen och kritik mot Europarådets verksamhet. Denna utveckling måste brytas genom ett konsekvent agerande för att upprätthålla principerna i konventionen och deras praktiska tillämpning.

För närvarande finns det frågetecken för hur länder som Azerbajdzjan, Ryssland, Turkiet, Ungern och Ukraina, Polen m.fl. uppfyller sina åtaganden. Moderaterna anser att det är befogat att göra invändningar mot hur samtliga de uppräknade staterna genom politiska beslut, lagstiftning, rättssystem samt sin brist på inomstatliga oberoende granskningsmekanismer tillhandahåller skydd för sina medborgare vad gäller politisk opposition.

Ifråga om Ryssland tillkommer frågan om den olagliga annekteringen av Krim och krigföringen i östra Ukraina, ifråga om Turkiet finns allvarliga invändningar vad gäller behandlingen av etniska minoriteter och ifråga om det rättsliga arbetet i efterföljden till försöket till militärkupp den 15 juli 2016 samt de djupt oroväckande uttalandena kring möjligheten att återinföra dödsstraffet som gjorts av regeringsföreträdare, ifråga om Ungern gäller det ställningen för etniska minoriteter och rättssystemets integritet, ifråga om Ukraina återstår frågetecken kring arbetet med korruptionsbekämpning syftande till att återställa legitimitet och förtroende för de politiska och rättsliga processerna i den ukrainska staten.

Det är för oss självklart att de medlemsstater i Europarådet vars agerande gentemot sina eller andra staters medborgare står i strid med statens konventionsåtagande måste möta konsekvent kritik för detta. Det åvilar regeringen genom Sveriges representation i ministerrådet att tillse att Sverige inte passivt accepterar att Europarådets roll undermineras eller att dess möjligheter att utöva tillsyn över medlemsstaters, observatörsstaters, kandidatländers eller partnerskapsstaters åtaganden gentemot Europakonventionen till skydd för de mänskliga rättigheterna förhindras eller försvåras. Europarådet får inte tveka när det gäller frågan om att sanktionera den som bryter mot konventionen. Det behövs därför en aktiv politik på detta område och den fordrar Sveriges medverkan.

Europarådet måste vidare ta ett ansvar för de så kallade partnerskap för demokrati som ingås med länder som önskar en närmare förbindelse med Europarådet men som ännu inte är i en sådan position att de kan anses vara berättigade till varken observatörsstatus eller status som kandidatland. Exempel på länder som beviljats sådan status är Marocko, Kirgizistan, palestinska myndigheten och Jordanien. Det finns tyvärr exempel på hur dessa stater och entiteter i skiftande grad och på olika områden ignorerar de förpliktelser som partnerskapen innebär.

Vi är förespråkare av ett samarbete med stater som uppriktigt önskar dra nytta av Europarådets kompetens för att vidareutveckla sina demokratiska institutioner, stärka rättssäkerhet och minska korruption. Däremot måste Europarådet reagera när dess partners inte lever upp till de förutsättningar som är fastslagna i partnerskapsavtal eller söker kringgå dessa. Utan att kritiskt granska och följa upp i vilken mån Europarådets partners lever upp till kraven i partnerskapsavtalen riskerar organisationens anseende att skadas och dess möjligheter att agera med trovärdighet att minska. Regeringen måste som företrädare för Sverige inta en bestämd hållning på denna punkt.

Europarådets strukturer bör bli föremål för kontinuerlig översyn. Flera av de mekanismer som idag har existerat i mer än ett halvsekel sedan organisationens tillkomst har ett reformbehov och det är nödvändigt för Sverige att engagera sig i de diskussioner som pågår om hur Europarådet i sitt ministerråd, i sin parlamentariska församling och i sin rättsutövning genom Europadomstolen skall kunna förbli en primär institution för att garantera skyddet för de mänskliga rättigheterna. Regeringen har ett ansvar för att i ministerrådet aktivt driva en reformagenda och verka för förbättringar.

3.11 OSSE

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) omfattar 57 deltagande stater och är därmed världens största säkerhetsorganisation. Organisationen bildades 1973 som Europeiska säkerhetskonferensen (ESK). Den 1 januari 1995 övergick ESK till att bli OSSE. 1993 fick ESK ställning som regional organisation i FN enligt FN-stadgans kapitel VIII. Det är det enda säkerhetspolitiska samarbetsorgan där alla europeiska stater, liksom USA, Kanada, Ryssland och de centralasiatiska staterna, deltar på lika villkor. Med en stats deltagande i OSSE följer ett åtagande att respektera och efterleva mänskliga rättigheter och grundläggande friheter. OSSE är i dag en organisation med fokus på konfliktförebyggande, krishantering och demokratiutveckling.

En grundläggande princip för OSSE:s verksamhet är att varaktig säkerhet förutsätter demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och en fungerande rättsstat. OSSE har en så kallad uppförandekod som är politiskt bindande för deltagande stater och som går ut på att en stats säkerhetsapparat – till exempel polisen och det militära försvaret – ska stå under effektiv demokratisk kontroll och integreras i det civila samhället.

OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (Odihr) ansvarar för att främja förutsättningar för demokratiska val bland OSSE:s deltagande stater och bistå medlemsländerna med att bygga upp och stärka demokratiska institutioner. Vi moderater anser att det är angeläget att Sverige särskilt stödjer den konfliktförebyggande verksamhet som bedrivs av Odihr, inte minst arbetet med att genomföra FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

OSSE:s högkommissarie för nationella minoriteter (HCNM) har till uppgift att genom förebyggande diplomati söka identifiera och verka för en tidig lösning av etniska

spänningar som kan äventyra freden, stabiliteten och relationerna mellan OSSE:s medlemsstater. Högkommissariens främsta verktyg är de rekommendationer som denne ger till regeringar i länder där åtgärder behövs på minoritetsområdet. Det är viktigt att följa upp hur dessa efterlevs.

OSSE:s medierepresentant (RFoM) har till uppgift att följa utvecklingen inom medierna och yttrandefrihet i hela OSSE-området och att stödja de deltagande staternas arbete att utveckla dessa områden samt att påtala när staterna bryter mot åtaganden om yttrandefrihet. Journalisters säkerhet, frihet på internet och att bekämpa ”hate speech” med bevarad yttrandefrihet. Här behöver OSSE ytterligare arbeta för frihet på nätet.

OSSE har en särskild representant mot människohandel. Den särskilde representantens uppgift är att assistera deltagande stater med genomförandet av åtaganden och användningen av rekommendationerna i OSSE:s handlingsplan för bekämpande av människohandel. OSSE fyller här en viktig funktion att tillsammans med EU, MS och andra organisationer stoppa människohandel.

Ytterligare ett prioriterat politikområde är arbetet med att motverka transnationella hot, hantering av gränser och internationellt polissamarbete. De ekonomiska och miljömässiga aktiviteterna syftar bland annat till att minska korruption och illegal penninghantering.

Jämställdhetsarbetet utgör en viktig stödpelare för alla OSSE:s institutioner, fältoperationer och deltagande stater. Jämställdhetsarbetet ska vara en integrerad del av all OSSE:s verksamhet. OSSE:s arbete med att motverka kränkningar av de mänskliga rättigheterna ska syfta till att motverka politiskt agerande som kan utgöra hot mot säkerhet och demokrati bland medlemsländerna.

I dagens oroliga värld fyller OSSE en viktig funktion genom sitt helhetsperspektiv. OSSE har idag flera tusen medarbetare utplacerade i länder och regioner som präglas av konflikt och krigshot eller befinner sig i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt. Fältverksamheten är störst på västra Balkan, men organisationen har verksamhet även i Moldavien, Ukraina och Vitryssland samt i Centralasien och södra Kaukasien. Exempel på fältverksamhet är i Ukraina där OSSE verkar för att den ryska aggressionen gentemot Ukraina skall upphöra genom observatörer. Andra exempel på angelägna uppgifter är OSSE:s mission för att stärka kvinnliga politiker och erbjuda utbildning med inriktning mot konfliktlösning för unga personer i framför allt de centralasiatiska länderna. OSSE verkar aktivt för att de utdragna konflikterna på Balkan, Osttestetien och Nagorno-Karabach skall finna en lösning.

Det finns också en parlamentarisk del av OSSE, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europas parlamentariska församling (OSSE PA). OSSE PA arbetar aktivt inom de områden där OSSE är verksamt i syfte att stödja de nationella parlamenten inom de dimensioner som OSSE är verksamt inom. En av OSSE PA:s viktigaste uppgifter är dess arbete med att stärka demokrati och demokratiutveckling.

Flyktingsituationen rör samtliga medlemsländer inom OSSE varför OSSE PA har tillsatt en ad hoc-grupp i syfte att ge utarbete ett förslag till ”best practice” i mottagandet av flyktingar och asylansökningar. OSSE PA ska arbeta för att motverka grundorsakerna till varför människor flyr genom att stödja fred och konfliktförebyggande insatser samt demokratiutveckling.

Vi anser att det säkerhetspolitiska arbetet i dess breda perspektiv och genom internationellt samarbete med fokus på dialog, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter utgör en viktig del i målet med att uppnå varaktig fred. Som alltid måste en organisations verksamhet kritiskt granskas ur såväl ett ekonomiskt perspektiv som

innehållsmässigt. OSSE:s medlemsländer måste följa de grundläggande åtaganden de har åtagit sig att följa genom sitt medlemskap. Det är regeringens uppgift att inta detta förhållningssätt.

OSSE, inklusive OSSE PA och Odhir bör kontinuerligt utvärderas. Inom de tre organisationerna pågår ett förändringsarbete för att verksamheten skall omfatta dagens utmaningar. Sverige måste aktivt engagera sig i syfte att organisationernas verksamhet skall fullfölja sina åtaganden utan att tappa fokus.

3.12 Internationella insatser

Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred och säkerhet på oroliga platser runt om i världen. Genom att delta i internationella insatser stärker vi Sveriges säkerhet och vårt säkerhetspolitiska inflytande. Det finns ingen motsättning mellan försvaret av Sverige och fredsfrämjande insatser utomlands. Sedan 1950-talet har sammanlagt över 100 000 svenskar deltagit i insatser i utlandsstyrkan. Veteranerna har gjort betydande insatser på platser som Kongo, Cypern, Bosnien och Afghanistan. Nordic Battlegroup (NBG), det nordiska bidraget till EU:s stridsgruppskoncept, som Sverige har deltagit i vid tre tillfällen, är en annan aspekt av Sveriges internationella engagemang. Stridsgrupperna som står i beredskap halvårsvis har varit betydelsefulla för att utveckla den svenska försvarsmaktens förmåga att ge och ta emot militär hjälp genom större samövningar.

Svenska militära internationella insatser kommer fortsatt att vara betydelsefulla. Det är viktigt att Sverige och andra länder även fortsatt har ett starkt internationellt militärt engagemang för fred, säkerhet och stabilitet. Vi måste också ha en helhetssyn på insatserna där nödvändiga frågor om vad vi vill uppnå och hur vi ser på långsiktigheten i insatserna måste ställas.

Idag bidrar Sverige till två internationella insatser som syftar till att motverka sönderfall, radikaliserings i Mellanöstern och Nordafrika. Dels det svenska underrättelseförbandet inom ramen för FN-insatsen Minusma i Mali, dels den svenska utbildningsinsatsen i Irak inom ramen för koalitionen mot Daish/Isil. Sverige bör fortsatt prioritera de svenska insatserna i kampen mot den globala terrorismen.

Det finns ett antal utmaningar vi står inför i de internationella insatserna. Det handlar om var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser, men även om hur vi blir bättre i samverkan mellan civila och militära delar för att skapa långsiktighet och hållbarhet.

Nato är i dag den enda organisationen med en global förmåga att genomföra krishantering. Sverige har vid flera tillfällen deltagit i Natoinsatser. Det har varit värdefulla insatser som har bidragit till fred och säkerhet och där de svenska bidragen fått beröm av övriga länder. Sverige bör även i fortsättningen samverka med Nato i internationella insatser.

Men det finns även ett värde i att i högre utsträckning än vad som varit fallet de senaste åren bidra till FN-ledda insatser. Genom att delta i dessa bidrar Sverige till att höja kompetensen i FN-insatsen och ger den en större legitimitet. För närvarande deltar Sverige i den FN-ledda insatsen i Mali.

Insatsen i Afghanistan visade på vikten av att ha både säkerhetskäpande militär närvaro och långsiktigt utvecklingsbistånd. Utan säkerhet – ingen utveckling, utan utveckling – ingen långsiktig säkerhet.

4 Vår tids säkerhetspolitiska utmaningar

4.1 Globaliseringens förändringskraft

Europa utgör ett unikt område av fred, frihet, säkerhet och välbefinnande i världen. Grunden för denna utveckling har lagts genom samarbete och integration inom ramen för EU, Nato, OSSE och Europarådet. Dessa organisationer utgör alltså pelarna i den europeiska säkerhetsstrukturen. Trots det har vi i närtid upplevt krig inom och mellan länder i Europa och nya risker och hot utvecklas i takt med att tekniken och omvärlden förändras. I allt högre grad blir våra samhällen beroende av flödena av varor, information, kapital, tjänster och människor som utgör globaliseringens kärna. Vi lever i en sammanlänkad värld med stora möjligheter men också beroenden och sårbarhet som följd. Det medför nya och genomgripande konsekvenser för vår säkerhet. Vi måste trygga dessa flöden genom internationellt samarbete och en stark global infrastruktur. Men vi måste också vara förberedda på och kunna hantera att händelser bortom Europa har större säkerhetspolitisk återverkan i vår egen del av världen i takt med att världen krymper.

4.2 Flykting- och migrationsströmmar

Inte sedan andra världskriget har så många människor varit på flykt som i dag. Syrienkrisen som till en början bedömdes vara en del av den arabiska våren ser nu ut att ha permanentats och miljoner människor är på flykt från inbördeskriget och Isis/Daishs terror. Många av de flyktingkatastrofer som utspelat sig i olika delar av Afrika har resulterat i permanenta flyktingläger där människor tvingas stanna i brist på andra alternativ. I Nigeria med närliggande länder plågas oliktänkande delar av befolkningarna av Boko Harams framfart. I Centralafrikanska republiken har våld präglat landet under lång tid och kristna milismän förföljer muslimer, vilket har gett upphov till stora flyktingströmmar. I flera länder i Mellanöstern ser vi nu också kriser som blommar upp på nytt efter en tid av lugn. I Irak blir många grupper av människor förföljda och lever under en stor hotbild från Islamiska staten. De tvingas på flykt av hänsynslösa terrorister.

I Jemen har gamla konflikter blossat upp, civila kommer dagligen i kläm mellan olika extremistiska grupper och det finns en stor risk att inbördeskrig är nära förestående. Läget i Libyen blir allt svårare för varje dag som går. Från Libyen utgår också de allra flesta båtar över Medelhavet för flyktingar i jakt på ett bättre liv i Europa.

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Redan i dag bottenar en stor andel av världens konflikter i miljörelaterade faktorer, och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och ökade flyktingströmmar som följd.

Migrationspolitiken på europeisk nivå är intimt kopplad till andra sakpolitiska områden, såsom säkerhetspolitik och biståndspolitik. Moderaterna anser att det är mycket angeläget att bejaka detta synsätt när migrationspolitik formas på såväl europeisk som nationell nivå.

Moderaterna vill också understryka att de mycket stora utmaningar som Sverige och EU står inför under de kommande åren avseende migrationsströmmar orsakade av

exempelvis väpnade konflikter, etnisk och social oro, befolkningstillväxt och olika typer av klimatproblem gör det nödvändigt att ständigt utveckla nya metoder för att göra oss mindre sårbara inför migrationsrörelser som i riskerar att skapa politisk oro och orsaka spänningar i såväl det europeiska samarbetet som i EU:s relation med sitt närområde och partners. Vi vill uppmana regeringen att intensifiera arbetet på detta område och att sträva efter holistiska ansatser såväl inom EU som bilateralt för att förebygga och lösa potentiella och existerade problem.

4.3 Miljö och klimat

De globala miljöutmaningarna och klimatförändringarna påverkar oss alla och utgör ett av de allvarligaste hoten mot människors säkerhet och levnadsvillkor runt om i världen. Miljö och klimat är satt under hårt tryck på grund av föroreningar, överutnyttjande och exploatering. Därmed riskeras människors livsbetingelser som tillgången till mat, ren luft och dricksvatten. Ett förändrat klimat innebär bland annat att översvämningar, värmeböljor, torka och orkaner kommer att bli vanligare. Därtill väntas stigande vattennivåer och ökenutbredning. Detta kan i sin tur äventyra livsmedelsförsörjning, ekonomisk utveckling och i förlängningen medföra allvarliga säkerhetsrisker. Redan i dag bottnar en stor andel av världens konflikter i miljörelaterade faktorer och den snabba befolkningstillväxten i kombination med klimatförändringar riskerar att leda till ytterligare spänningar med nya konflikter och ökade flyktingströmmar som följd.

Vi ska utgå från principer som pris på utsläpp, handel, stark äganderätt och fungerande marknadsekonomi för att komma tillrätta med klimat- och miljöutmaningarna.

Klimatförändringens påfrestningar drabbar redan fattiga länder med bristande kapacitet att anpassa samhället efter klimatförändringens effekter särskilt hårt. Därför måste en mer hållbar global utveckling påskyndas och användandet av fossila bränslen på sikt upphöra.

EU:s medlemsländer har idag ett alldeles för stort beroende av fossila bränslen, vilket utgör cirka två tredjedelar av deras energianvändning. Energibehovet inom EU bedöms öka kraftigt under de närmaste två till tre decennierna. Detta riskerar skada miljön samt skapa ett ohälsosamt beroendeförhållande till ett antal leverantörländer som begränsar EU:s utrikespolitiska handlingsfrihet. Att utveckla en gemensam energimarknad med minskad användning av fossila bränslen är därför centralt för EU:s utrikes- och miljöpolitik.

Det är mycket positivt att världens länder lyckades enas om ett globalt klimatavtal i Paris 2015. Det är ett historiskt klimatavtal där länderna har förbundit sig att hålla den globala medeltemperaturen väl under två grader, och göra ansträngningar för att medeltemperaturen inte ska öka mer än 1,5 grader. Det visar på att världens länder nu gemensamt är redo att ta ansvar. Dock finns mycket kvar att önska av avtalet. De nationella klimatplanerna som länderna lämnade in inför mötet i Paris, där de redogör för vilka åtgärder de är beredda att genomföra, är långt ifrån tillräckligt ambitiösa för att nå det gemensamma målet. I kommande förhandlingar gäller det därför att sätta press på länderna att agera och uppdatera sina planer för att göra dem realistiska och förenliga med det gemensamma målet.

Samtidigt krävs ett fördjupat internationellt samarbete kring utmaningen att anpassa oss till klimatförändringarnas konsekvenser i FN och i andra internationella organisationer däribland EU. Här kan ett svenskt klimatanpassat biståndsarbete också

spela en viktig roll. Vi behöver ett mer holistiskt och inte nationalistiskt klimatperspektiv genom att exempelvis använda kostnadseffektiva klimatåtgärder i andra länder.

Koncentrationen av växthusgaser i atmosfären stiger i en allt snabbare takt, vilket leder till klimatförändringar med potentiellt mycket allvarliga konsekvenser. Därför är det angeläget att världens länder tillsammans anstränger sig för att begränsa utsläppen och temperaturökningen till en så låg nivå som möjligt för att därmed undvika de mest allvarliga konsekvenserna.

Effekterna av klimatförändringarna är väldigt varierade. Ofta slår klimatförändringarna särskilt hårt mot fattiga länder som inte har särskilt stor skuld till klimatförändringarna.

När jordens medeltemperatur stiger, nederbörden förändras, glaciärer smälter och havsnivåer höjs påverkas våra ekosystem i grunden och således våra livsbetingelser. Konkret innebär detta bland annat förändrade förutsättningar för livsmedelsproduktion och tillgång till färskvatten. Utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det viktigt med bra klimatscenarier som kan ge en bild av hur klimatförändringarna kommer att påverka olika regioner. Det är en förutsättning för att tidigt kunna göra anpassningsåtgärder.

Användningen av fossil energi bär globalt inte sina egna kostnader. Vi måste hålla principen om att förorenaren ska betala (Polluter Pays Principle, PPP) som självklar och verka för att fler länder sätter pris på utsläpp genom exempelvis koldioxidskatt eller utsläppshandelsystem. I den bästa av världar skulle det finnas ett enhetligt globalt pris på utsläpp. Dit är vägen oerhört lång, men som steg på vägen bör Sverige verka för att olika handelssystem länkas samman. Att sätta pris på utsläpp är inte bara principiellt riktigt utan också det effektivaste sättet att sänka utsläppen och driva på teknikutveckling.

Sambandet mellan klimatförändringar och konflikter är starkt. Klimatförändringar riskerar att leda till allvarliga bristsituationer. Det riskerar i sin tur att leda till konflikter och stora migrationsströmmar. Konflikter orsakas dock sällan av en enskild händelse eller faktor utan i regel av en rad faktorer som samspelar. Klimatförändringar väntas särskilt ha en förstärkande effekt genom att påverka andra väl kända konfliktdrivande faktorer såsom fattigdom.

För miljön och klimatet behövs mer politik byggd på liberala principer. Vi behöver globalt bättre fungerade marknader, pris på utsläpp, en starkare äganderätt, mer handel, och vi behöver bekämpa fattigdom och bidra till att skapa robusta samhällen. Exempel på verktyg för att bidra till detta är att agera som ett föregångsland, forskning, internationellt samarbete och bistånd. Vi behöver också omfamna modern teknik.

Livsmedelsbehovet kommer sannolikt att fördubblas inom fyrtio år, och utmaningen att producera mat på ett hållbart sätt och ha tillgång till drickbart vatten är redan betydande. Resursfrågor blir i större utsträckning säkerhetsfrågor. Kampen om resurser kan skapa spänningar och konflikter såväl inom som mellan länder. Livsmedelssäkerhet byggs inte genom protektionism och målsättningar om självförsörjning utan genom mer handel, fattigdomsbekämpning och genom att fortsätta utveckla jordbruket.

Jordbruket behöver utvecklas så att resursanvändningen blir mer effektiv. Att stödja framgångsrik växtförädling baserat på bland annat modern genteknik för att få fram grödor som ger högre avkastning och som är mer motståndskraftiga mot till exempel torka och växtskadegörare.

Miljö- och klimatfrågorna fick en avsevärt mer framträdande roll i biståndspolitiken under Alliansens tid i regeringsställning, vilket kom till uttryck bland annat i den

biståndspolitiska plattformen. Samtidigt finns ett betydande genomförandeunderskott, och arbetet med att ”klimatsäkra” övrigt bistånd är inte på långa vägar slutfört. Fortfarande görs biståndsinsatser som går stick i stäv med den övergripande målsättningen om hållbar utveckling. Det är orimligt att svenskt bistånd bland annat finansierar investeringar i fossil energi. Om biståndet på allvar ska bidra till en hållbar utveckling måste biståndet fullt ut klimatsäkras och styrdokumentens målsättningar omsättas i praktiken.

4.4 Energi och säkerhet

Tillgången till energi är starkt kopplad till ett lands suveränitet och säkerhet. Den är en förutsättning för att samhällen ska fungera och utan den förlorar ett land snabbt sin militära förmåga. I Europa är vi i dag starkt beroende av rysk olja och gas. Ryssland har vid ett flertal tillfällen använt detta beroende som ett maktmedel gentemot sina europeiska grannar. Detta gör beroendet av rysk energi till den enskilt viktigaste energisäkerhetsfrågan.

Den gängse bilden är att svensk energisäkerhet är god och att Rysslands agerande i det inte utgör ett hot mot den svenska energisäkerheten. Men 25–35 procent av den olja Sverige importerar kommer från Ryssland. Samtidigt som Europa är beroende av import av rysk gas och olja är Ryssland beroende av att exportera den till Europa. Kraftigt sjunkande världsmarknadspriser och minskad europeisk import drabbar Ryssland hårt. Detta riskerar i sig att öka osäkerheten i vårt närområde.

I den bästa av världar skulle vi handla med Ryssland som vilket land som helst, och vårt ömsesidiga beroende skulle vara grunden för gemensam säkerhet. Men givet att Ryssland använder sin energiexport för politiska påtryckningar riskerar beroendet snarare vår säkerhet.

Givet att beroendet av rysk gas ser olika ut i Europa skiljer sig även engagemanget för energisäkerhet och oron för beroendet mellan EU:s medlemsstater. Kan vi minska vårt fossilberoende gör vi oss också mindre beroende av stater som Ryssland och Saudiarabien. Utifrån det perspektivet finns det ett värde, inte minst för konsumenten, att veta var vår energi kommer ifrån.

Energieffektivisering är ett av flera verktyg att öka energisäkerheten i Europa. Energi vi inte använder behöver aldrig importeras. Det är dock varken en snabb eller i sig själv en lösning på Europas utmaningar kring energisäkerhet. Förutsättningarna för energieffektivisering ser även väldigt olika ut i olika delar av Europa. EU bör därför uppmuntra men inte detaljstyra hur energieffektivisering ska genomföras. För att den ska vara kostnadseffektiv och leda till besparingar istället för att ta resurser från andra ur miljö- och energisäkerhetsperspektiv viktiga insatser bör energieffektivisering huvudsakligen vara marknadsdriven snarare än reglerad.

Det låga oljepriset leder till många och motsägelsefulla säkerhetspolitiska utmaningar. Länder som är ekonomiskt väldigt beroende av olja och gas har drabbats hårt. Detta gör dem på kort sikt mer oberäkneliga och kan leda till ökade konflikter. Det låga oljepriset innebär dock inte bara minskade intäkter till diktaturer. Det innebär tyvärr även att investeringar i ny utvinning av olja och gas i demokratier som till exempel Brasilien, Kanada och USA minskar kraftigt. Ur miljösynpunkt är detta givetvis bra, då den enda långsiktiga lösningen på klimatutmaningen är att låta fossila bränslen stanna i jordskorpan och aldrig nå atmosfären. Ur säkerhetspolitiskt perspektiv gör det dock oss även i fortsättningen beroende av olja och gas från samma länder som

tidigare. Det innebär även att investeringar i förnybar energi och i biobränslen blir mindre lönsamma. Det är inte bara ett hot mot miljön utan är även ett långsiktigt hot mot vår energisäkerhet. Att investeringar i energi och drivmedel som kan tillverkas lokalt i Sverige och Europa inte blir av ökar vårt beroende av andra. Sverige måste fortsätta främja och utveckla förnybara källor, både här hemma och i andra länder. Ett viktigt steg är att EU snarast avskaffar alla tullar på förnybar energi, till exempel tullarna på etanol, biodiesel och solceller.

Dagens volatila energimarknader visar på behovet av stabil baskraft som kan trygga den inhemska energiförsörjningen och hålla ekonomin flytande även i en osäker eller krisande omvärld. Förnybar vind och sol är ett bra komplement, men kan under överskådlig framtid inte ersätta baskraften. I stora delar av Europa betraktas fortfarande kol som den ur energisäkerhetssynpunkt pålitligaste baskraften. Det ställer i sin tur stora krav på Sverige och andra länder som har god tillgång till koldioxidfri baskraft att genom energiexport stödja dessa länder för att trygga sin energisäkerhet utan att öka användningen av kol. Att förverkliga den föreslagna energiunionen är avgörande för europeisk energisäkerhet. Vi behöver öka sammanlänkningen av ländernas energisystem och skapa större överföringskapacitet, och Sverige bör särskilt överväga hur vi kan bidra till att skapa överföringskapacitet till Baltikum. Vi behöver också stärka förutsättningarna för svensk energiproduktion för att kunna öka exporten och på så sätt bidra till att trygga energisäkerheten.

Den föreslagna utvidgningen av de existerande gasledningarna Nord Stream mellan Ryssland och Tyskland utgör ett allvarligt problem. Projektet skulle gå emot EU:s energiunion och dess ambition att minska beroendet av en leverantör, ge makthavarna i Kreml möjlighet att utöva politiskt tryck mot EU och även vara ett hårt slag mot Ukrainas ekonomi. Detta är inte acceptabelt, särskilt mot bakgrund av det rådande säkerhetsläget och den ryska aggressionen mot Ukraina. Därför bör projektet inte genomföras.

Regeringens hot mot kärnkraften försvårar allvarligt vår möjlighet att hjälpa våra grannländer. Det riskerar inte bara vårt klimat utan även vår gemensamma energisäkerhet i Europa. Vi ser kärnkraft som betydelsefull för att tackla klimatutmaningarna, men en bristande kärnsäkerhet är ett allvarligt hot. Sverige bör därför stärka sitt arbete med att förbättra kärnkraftssäkerheten inte minst i Central- och Östeuropa.

4.5 Ett mer osäkert närområde

Sveriges närområde har de senaste åren blivit mer osäkert. Försvarsmakten understryker i sin delårsrapport från augusti 2016 att säkerhetsläget fortsätter att försämrats. Den ryska aggressionen mot Ukraina utgör en definitiv vattendelare och utmanar hela den europeiska säkerhetsordningen. Den illegala annekteringen av Krim visar att den ryska tröskeln för att använda militärt våld har sänkts och att Ryssland inte respekterar självständiga staters gränser. Det ryska agerandet i Ukraina är också en tydlig markering mot Nato och EU om att undvika utvidgning i det Ryssland ser som sin intressesfär.

Som ett resultat av det ryska agerandet och de förnyade stormaktsambitionerna har Sveriges militärstrategiska läge blivit viktigare. Östersjön är av central betydelse både när det gäller handelsvägar till och från alla länder i regionen, och som arena för att ta emot och ge militär hjälp. I Sverige har Gotlands betydelse betonats. Även Arktis betydelse blir större i och med klimatförändringarna som kan göra det mer ekonomiskt

lönsamt att utvinna naturresurser i området samt att nya handelsvägar öppnas som ett resultat av smältande havsisar.

Den ökade terrorismen är en ny verklighet vi måste förhålla oss till. Vi ser också nya hot i form av starkt ökad propaganda och cyberkrigföring. Det ställer nya krav på samarbetet i vårt närområde.

4.6 Ryssland

Relationen mellan EU och Ryssland måste vila på respekt för internationella regler, institutioner och principer. Åtaganden inom världshandelsorganisationen WTO och Europarådet måste följas och uppmuntra till en utveckling mot ett pluralistiskt och mer demokratiskt Ryssland. EU måste påtala de oacceptabla övergreppen mot de mänskliga rättigheterna inte minst mot hbtq-personer och den ökade repressionen mot det civila samhället.

Redan Georgienkriget 2008 visade att Ryssland var berett att använda militärt våld mot sina grannar. Utifrån de erfarenheter som Ryssland drog av den inte allt igenom lyckade operationen mot Georgien sättes en omfattande reform av den ryska försvarsmakten. År 2010 kom den nya ryska militärdoktrinen där den nya inriktningen kodifierades.

Militärdoktrinen pekar på behovet av att kunna agera snabbt i kombination med bruket av moderna vapensystem för att kunna ta initiativet vid en eventuell konflikt. Redan här pekas på informationskrigföringens betydelse. Det finns även skrivningar om rätten att militärt skydda ryska medborgare utanför Rysslands gränser och skarpa markeringar mot Nato och planerna på ett missilförsvar i Europa. Natos utvidgning definieras som det främsta hotet mot Ryssland.

Den ryska försvarsreformen tar sikte på att vara genomförd 2020 och innebär en prioritering av kvalitet framför kvantitet. Antalet förband minskas och fokus ligger på att dessa ska vara fullt utrustade, väl övade och försedda med modern materiel. Även ledningen har omorganiserats och en operativ strategisk ledning med ansvar för Arktis har lagts till.

Värt att notera är den ryska synen på kärnvapen. I militärdoktrinen förbehåller sig Ryssland rätten att slå först med kärnvapen vid angrepp som hotar landets existens samt rätten att möta angrepp av konventionella vapen med kärnvapen. Den officiella retoriken från den ryska statsledningen indikerar också att användandet av kärnvapen ses som en faktisk möjlighet på ett sätt som för en betraktare i väst ter sig som helt främmande. Det ryska övningsmönstret i vårt närområde har i takt med den ryska försvarsreformens genomförande förändrats. Man genomför fler och mer komplexa övningar. Dessutom på ett mer offensivt sätt som leder till konfrontationer med i stort sett alla länder runt Östersjön. Trycket är särskilt hårt mot de baltiska staterna Estland, Lettland och Litauen.

Ryssland har kraftigt ökat sina försvarsutgifter för att kunna genomföra försvarsreformen till 2020. De ekonomiska problem som Ryssland nu dras med som ett resultat av fallande oljepriser och sanktionspolitiken tillsammans med den delvis utvecklade ryska industriella förmågan ställer dock frågetecken kring möjligheten att gå i mål med den ambitiösa moderniseringen av försvarsmakten. Dock finns det än så länge inget som tyder på en sänkt reformhastighet eller neddragning av ambitionerna. Situationen i Ryssland är problematisk på många sätt med en allt mer auktoritär statsledning som ser väst och Nato som det största hotet och som inte respekterar andra

länders gränser. Detta i kombination med en omfattande militär upprustning och återtagna stormaktsambitioner gör att Ryssland måste betraktas som ett oberäkneligt hot som destabiliserar hela Sveriges närområde.

Efter Rysslands olagliga annektering av Krim var Sverige ett av de mest pådrivande länderna för att EU skulle införa sanktioner mot Ryssland. De infördes sedan i ett antal steg under 2014–2015. Sanktionspolitiken mot Ryssland har varit framgångsrik i så måtto att EU:s 28 medlemsländer uppträtt gemensamt och koordinerat.

4.7 Syrien

Under inspiration av demokratiupproret i Nordafrika våren 2011 började även många syrier demonstrera för reformer. Regimen svarade med våld och situationen utvecklades till ett blodigt inbördeskrig som nu är inne på sjätte året. Det är nutidens värsta humanitära kris. För familjerna på flykt är läget akut och hjälpbehoven enorma.

Minst 290 000 människor har mist livet under kriget, förödelsen är enorm. Städer och byar ligger i ruiner. Hem, skolor och sjukhus är förstörda av bomber. Våldet har tvingat över 6,5 miljoner människor att lämna sina hem inne i Syrien. 4,8 miljoner barn, kvinnor och män har sökt skydd i grannländerna.

Vi fördömer Asadregimens brutala våld mot den egna befolkningen, och terrororganisationen Isil/Daishs hänsynslösa våld i Syrien och Irak. Sverige stödjer FN:s arbete för en politisk lösning på konflikten i Syrien och uppmanar alla parter i konflikten att efterleva den internationella humanitära rätten. Att hitta en långsiktig lösning på konflikten är avgörande för stabiliteten i hela regionen. En politisk lösning måste vara bred och inkluderande.

För att möta det akuta humanitära läget i Syrien och dess grannländer ser vi ett behov av att göra omprioriteringar inom biståndet från utvecklingsbistånd till humanitärt bistånd. Givet läget ser vi att de akuta behoven kommer att öka. Ökade satsningar på det humanitära biståndet behövs därför under lång tid framåt.

Det kommer krävas långsiktiga och samordnade militära och humanitära insatser. Sverige och EU kan göra mer och måste agera samordnat och gemensamt både för att lindra nöden, hitta en lösning på konflikten och i kampen mot Isil/Daish.

4.8 Terrorism och radikalisering

Terrorismen utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Dagligen ser vi fruktansvärda scener från många delar av världen med urskillningslöst våld som oftast drabbar oskyldiga civila.

Dagens terrorism består i stor utsträckning av internationella, våldsfrämjande nätverk där det i allmänhet finns ett bakomliggande syfte av religiös eller politisk karaktär. Islamistiska al-Qaida har länge varit det främsta exemplet på ett sådant nätverk. I dag har dock Isil/Daish etablerat sig som det terrornätverk som drar till sig flest anhängare.

I samband med de militära framgångarna i Syrien och även Irak har Isil/Daish kunnat erövra värdefulla resurser som jordbruksmark och oljekällor. I de områden som kontrolleras av Isil/Daish har strikta sharialagar införts och civilbefolkningen lider svårt under det hårda styret. Kvinnorna är särskilt utsatta genom att Isil/Daish använder sig av systematiskt sexuellt våld.

Isil/ Daish framgångar och synliga profil har även gjort att andra terrororganisationer som Boko Haram har anslutit sig, och Isil/Daish lockar även många så kallade terrorresenärer från andra länder. Dagens informationsteknik och sociala medier underlättar för terroristorganisationer att sprida sina idéer och sitt budskap över hela världen. Den nya tekniken har förstärkt den globala effekten av icke-demokratiska och våldsinspirerande budskap.

Under det senaste året har terrorn slagit hårt mot en rad städer i Europa och våra grannländer. Kampen mot den internationella terrorismen är något som angår oss alla. På Isil/Daish-kontrollerat område pågår institutionaliserade kränkningar av de mänskliga rättigheterna och ett brutalt våld av sällan skådat slag. Detta berör även oss här i Sverige – av moraliska, humanitära, medmänskliga skäl, men också av nationella säkerhetsskäl. Den ökade terrorn och terrorhotet förändrar således våra liv, vårt sätt att se världen, vår säkerhet. Det utmanar vårt system och ställer nya krav på åtgärder både här hemma, i EU och i världen.

Terrorismen utgör ett stort hot mot såväl stater som individer och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. Arbetet med att motverka terrorism måste bedrivas både på plats där den uppstår och gentemot de medlemmar och sympatisörer som återfinns i andra delar av världen. Fokus här är att se på vilka instrument som kan användas på den utrikespolitiska arenan. Det handlar till exempel om att använda biståndsmedel, skapa opinion eller samarbeta med andra stater för att motverka uppkomsten av terror.

Terrorismen är också en starkt bidragande faktor till den ökade flyktingströmmen. De länder som har mest terrorism är också de som har de största flyktingströmmarna. En majoritet av de flyktingar som lämnar allt och riskerar sina liv för att komma hit, flyr från det skräckvälde som Isil/Daish har skapat.

Radikalisering, våldsbejakande extremism och terrorism utgör ett hot mot såväl människor som stater och ytterst mot de värderingar som vårt samhälle vilar på. En ökad radikaliserings bland extrema grupper utmanar tryggheten i vårt samhälle. Exempelen på EU-medborgare som reser, utför och deltar i terroristhandlingar eller terroristträning i exempelvis Syrien och Irak är flera. EU måste reagera och agera med tydlighet mot dem som återvänder.

EU är den centrala aktören i kampen mot Isil/Daish. Vi måste nu accelerera implementeringen av de redan överenskomna strategierna och fokusera arbetet på EU-nivå. Det är viktigt att det som görs är samordnat mellan interna och externa dimensioner och mellan institutionernas och medlemsstaternas insatser. EU:s myndigheter måste arbeta mer aktivt utanför Europas gränser och förstärka arbetet med kapacitetshöjande insatser.

Det är fundamentalt att stoppa de finansiella flödena till Isil/Daish. Mer måste göras för att stoppa inflödet av kapital. Det är därför positivt att EU-kommissionen i tidigare i år lade fram en åtgärdsplan mot finansiering av terrorism. Mycket ansvar ligger nu också på medlemsstaterna själva att ta fram nationell lagstiftning som kan stoppa finansiering av terrorism. Det var ett viktigt steg men mer behöver göras. Mycket ansvar ligger nu också på medlemsstaterna själva att ta fram nationell lagstiftning som kan stoppa finansiering av terrorism.

För att bekämpa grogrunden för terrorism bör svenska biståndsmedel i högre utsträckning användas för att hjälpa de länder som är i farozonen att glida ner i sönderfall och instabilitet. Biståndet ska riktas till att bygga demokrati, institutioner och rättsstat, men även stödja företagande och det civila samhället.

Erfarenheter visar att bistånd som riktar sig till kvinnor är särskilt effektivt för att sänka våldsnivån i mottagarländerna. Att ge kvinnor tillgång till utbildning, möjlighet att driva företag och delta i samhällsliv och politik är både en rättighetsfråga och en bra investering i en fredligare framtid.

4.9 Krigets lagar och folkrätten

Som ett resultat av den moderna och mer komplexa konfliktmiljön är det viktigt att krigets lagar och folkrätten också är anpassade efter den nya verkligheten där civilbefolkningen är mer utsatt än tidigare och där andra aktörer än tidigare är stridande parter.

I dag är utmaningarna delvis annorlunda än tidigare. Ett exempel på detta är attacker på civila it-strukturer, vilket också har förekommit i destabiliserande syfte under fredstid. Ett annat exempel är när stater agerar mot sin egen befolkning. Efter Halabjamassakern och ett antal andra konflikter under 1990-talet utvecklades möjligheten till humanitär intervention, vilket innebär att det är möjligt för världssamfundet att ingripa vid allvarliga attacker mot en stats egen befolkning eller om en stat på motsvarande sätt underlåter att skydda sin befolkning eller delar av sin egen befolkning. Ett problem är dock att vetomöjligheten i FN:s säkerhetsråd ofta i praktiken kan blockera ett nödvändigt ingripande.

Den ökade användningen av privata militära företag och säkerhetsföretag har aktualiserat ett antal nya folkrättsliga frågeställningar. Den folkrättsliga problematiken rör primärt frågor om rättslig status för den personal som arbetar inom privata militära företag och privata säkerhetsföretag samt ansvar för individer, företag och stater vid överträdelser av den humanitära rätten.

I denna del behövs inte några nya regler utan snarast en samsyn om att de befintliga reglerna inom ramen för krigets lagar ska tillämpas på varje föreliggande situation som ska bedömas. Utfallet av bedömningen kan därför bli olika från fall till fall beroende på den rättsliga kvalifikation som görs av de faktiska förhållandena. Detta synsätt har kommit till uttryck i det så kallade Montreuxdokumentet och bör vara det rådande synsättet för världssamfundets olika stater.

De föreligger oklarheter om hur krigets lagar ska tillämpas på civila som är direkt delaktiga i strider. Sådana oklarheter om skyddets omfattning för civila är olyckliga och kan antingen leda till otillåtna förluster av civilas liv eller till att militär personal försätts i onödigt farliga situationer. Svensk militär personal har exempelvis behov av att kunna förhålla sig till stridande civila i samband med olika internationella insatser.

En utgångspunkt bör vara att våldsanvändningen mot personer som inte längre erhåller skydd som civila därför att de direkt deltar i striderna inte får gå utöver vad som faktiskt är nödvändigt för att uppnå ett legitimt militärt syfte under de rådande omständigheterna.

Dagens konflikter med inslag av icke-statliga aktörer väcker flera frågor i förhållande till den humanitära rätten och de mänskliga rättigheterna.

Med terrorism avses – enligt ett FN-förslag från 2004 – handling som syftar till att döda eller allvarligt skada civila eller icke-stridande, med avsikt att skrämja en befolkning eller utöva tvång på en regering eller en internationell organisation.

Begreppet olagliga kombattanter omfattar personer som deltar i fientligheterna utan att åtnjuta skydd som kombattanter. I dagens konflikter utgörs sådana personer främst

av civila som direkt deltar i strider, medlemmar i organiserade väpnade grupper, legosoldater och spioner.

När det gäller terrorister och olagliga kombattanter är ett problem när stridande från dessa kategorier med militära metoder angriper civilbefolkning och civila samhällsstrukturer. En fråga är vilka strategier och metoder som kan accepteras mot dessa kategorier av stridande med rimlig hänsyn till den humanitära rätten och mänskliga rättigheter. Vad som är eller borde vara möjligt bör stå i rimlig proportion till den civila skada dessa stridande förorsakar eller riskerar att förorsaka.

Den humanitära rätten måste utvecklas och förstärkas generellt för att skydda civilbefolkningen och civila strukturer i högre utsträckning än idag. Möjligheterna till humanitär intervention måste säkerställas inom världssamfundet i syfte att motverka eskalerande konflikter och i förlängningen krig. Sverige ska också verka för att den befintliga humanitära rättens regler ska tillämpas situationsanpassat på privata militära företag och säkerhetsföretag i enlighet med vad som tagits fram av det så kallade Montreuxdokumentet.

Förhållningssättet gentemot civila som är direkt delaktiga i strider bör ses över. Möjligheterna att på ett effektivt sätt möta terrorister och olagliga kombattanter med – om så behövs – militära medel bör utvecklas och förstärkas. Skyddet för sjukvård och humanitära insatser måste förbättras. De är ofta en måltavla i konflikter.

4.10 Sönderfallande stater

Världen plågas på flera ställen av sönderfallande stater. De kännetecknas ofta av omfattande korrupktion, förtryck och konflikter mellan religiösa eller etniska grupper. Dessa spänningar och konflikter fräter sönder länder inifrån och kan skapa plattformar för terrorister eller kriminella nätverk att verka ostört.

Den grova organiserade brottsligheten med smuggling över gränserna av människor samt narkotika och vapen utgör ett växande problem som ofta är kopplat till svaga eller sönderfallande stater. Även piratangrepp på sjöfarten som är ett växande problem som hotar globala handelsflöden har ofta sitt ursprung i sådana områden.

En av det internationella samfundets största utmaningar utgörs av den rådande situationen i Afghanistan, Syrien och Pakistan. Ett sönderfall av dessa länder skulle kunna få förödande konsekvenser för internationell fred och säkerhet. Det understryker också vikten att Sverige fortsätter ge ett långsiktigt bidrag till stöd för fred, säkerhet och utveckling i berörda länder.

Konflikten i Syrien har pågått i fem år. Situationen förvärras hela tiden och har skapat instabilitet i hela regionen, miljontals människor är på flykt och antalet dödsoffer stiger hela tiden dramatiskt. Parterna och det internationella samfundet har nu ett gemensamt ansvar att ta vara på de förhandlingar som inleds för att stödja och bidra till en politisk lösning. Våldet måste upphöra och den humanitära rätten inklusive rätten till humanitärt tillträde måste respekteras. En politisk lösning måste vara bred och inkluderande. Läget i Syrien och dess grannländer ställer också krav på svenskt bistånd som måste omprioriteras för att möta den akuta krisen.

Libyen är en stat som i dag hotas av totalt sönderfall och vars säkerhet är tätt förbunden med Europas. En stor del av de flyktingströmmar som når Europa i dag kommer från Libyen. Befolkningen gjorde uppror under den arabiska våren och världssamfundet ingrep för att skydda civilbefolkningen med stöd av principen om

Responsibility to Protect. Libyen har dessvärre fallit ner i kaos och sönderfall, en situation som innebär stora utmaningar internationellt.

Blir inte situationen i landet bättre kan det bli aktuellt för EU eller Nato att genomföra en militär och civil insats för att stabilisera landet.

5 En öppnare värld genom handel

5.1 Globalisering

Globaliseringen påverkar i stort sett alla aspekter av dagens samhällen. Utbytet och flödet av allt från människor och varor till energi och kapital blir allt större och går allt snabbare. Det skapar helt nya villkor, inte minst har globaliseringen en säkerhetspolitisk effekt. I och med globaliseringen blir samhällen både mer robusta – i termer av tillväxt, investeringar och internationella alliansbyggen – men också mer sårbara när de globala flödena drabbas av störningar.

Sverige är ett starkt exportberoende land. I takt med att världen globaliseras blir Sverige mer känsligt för händelser i omvärlden. Ökad handel, globala investeringar och ökade kapitalflöden blir tillsammans med ett förändrat säkerhetspolitiskt läge i vår omvärld en del av vår säkerhetspolitik. När samhället drabbas av störningar i flödena, eller står oskyddat, påverkar det oss direkt.

5.2 Frihandel

Världen behöver mer frihandel och färre murar. Fler människor kan då dra nytta av en öppen värld där flödet av varor, kapital och tjänster stiger i snabbare takt och välståndet ökar. Sveriges resa från fattigdom till välstånd grundades med hjälp av frihandel och näringsfrihet. På den solida grunden fortsätter vi att bygga vårt välstånd.

Det är genom fler frihandelsavtal som vi ökar vår förmåga att sätta standarder för den globala ekonomin vad gäller handel, respekt för internationell rätt och avtal liksom för hälsa och miljö. Gemensam styrka att genom välståndets krafter värna fred och säkerhet liksom demokrati och mänskliga fri- och rättigheter är avgörande för den globala utvecklingen.

Vi lägger även i detta sammanhang stor kraft vid att fördjupa det nordiska samarbetet genom att montera ner gränshinder och underlätta människors möjligheter att röra sig över gränserna. Det nordiska samarbetet som är unikt på grund av både sin närhet och sin politiska samsyn ska främja ökad konkurrenskraft i en globaliserad värld och gemensamt göra oss bättre rustade att möta framtidens utmaningar.

Handelspolitiken behöver kontinuerligt anpassas till att vår ekonomi blir allt mer tjänsteintensiv. De största ansträngningarna har länge varit inriktade på att montera ner tullmurar inom jordbruks- och industriområdet. Det arbetet ska fortsätta, men vi måste nu lägga större kraft även på att ta bort handelshinder inom tjänsteområdet. Vi ska också bekämpa barriärer och nationell särslagstiftning som står i vägen för utvecklingen inom den digitala ekonomin.

Sverige ska vara den främsta rösten för frihandel och öppenhet, inom EU och i världen. Om EU bygger barriärer mot omvärlden tappar vi i konkurrenskraft och skadar vår egen utveckling. EU:s frihandelsavtal ska vara så ambitiösa och heltäckande som

möjligt. Världshandelsorganisationen WTO:s regelverk är satt under hård press. Det är därför viktigt att vi slår vakt om och bidrar till ett robust internationellt handelssystem som tryggar att ingångna avtal och överenskommelser efterlevs. Sverige ska driva på för ett nytt globalt frihandelsavtal inom ramen för WTO.

Handel är ett viktigt verktyg i kampen för bättre miljö. Genom att ta bort tullar och handelshinder kan vi även utöka den gröna frihandeln för miljö- och klimatsmarta varor, tjänster och teknologier.

Med en allt oroligare omvärld blir vår energisäkerhet allt viktigare. Energisäkerhet ska prioriteras i frihandelsförhandlingar. När EU förhandlar frihandelsavtal bör ett särskilt energikapitel ingå. Ökad frihandel inom energi och energiteknik är en förutsättning för att bli av med de europeiska ländernas beroende av rysk gas och olja. Tullarna på gröna varor, grön energi och grön teknik måste slopas helt. EU förhandlar tillsammans med ett stort antal WTO-medlemmar om ett grönt frihandelsavtal, Environmental Goods Agreement, och listan av produkter som ska vara tullfria måste bli lång. Dessutom måste vi ha bättre samstämmighet i EU:s handelspolitik. Ofta lägger EU på höga antidumpningstullar på förnybar energi och energiteknik, vilket är kontraproduktivt.

5.3 Informationsteknologins betydelse

En central del i globaliseringen är informationsteknologins utveckling, inte minst har den bidragit till en ökad flödes hastighet. It-utvecklingen har gjort det enklare på många sätt att planera verksamheter och flytta varor på ett optimalt sätt. Dessutom har den bidragit till demokratiutveckling och utbyte av idéer över hela världen. För alliansregeringen var frågan om friheten på nätet prioriterad, och flera initiativ togs för att konkret stärka yttrandefriheten på nätet. Tyvärr har inte nuvarande regeringen prioriterat frågan.

Men på samma gång är informationsteknologin sårbar. Både stater och även mindre aktörer, till och med enskilda individer, kan orsaka mycket stor skada till en relativt liten kostnad på de it-system som idag styr allt från kapital- och energiflöden till vattenrening och broöppningsanläggningar. Informationsteknologin kan också utnyttjas av stater att övervaka och censurera sina medborgare.

5.4 Sociala konsekvenser

Globaliseringen har stora sociala konsekvenser. Framst positiva. Handeln har skapat välstånd och bidragit till att miljontals människor lyfts ur fattigdom. Tillgången till kapital, innovationer och kompetens har bidragit till en ökad tillväxt, inte minst i många utvecklingsländer. Som ett resultat av detta har medellivslängden ökat, fler har tillgång till hälso- och sjukvård och utbildning och kvinnors rättigheter och möjligheter har stärkts. Utvecklingen i många afrikanska länder är i dag exempel på globaliseringens positiva sociala effekter.

Samtidigt innebär den nya rörligheten att företag numera relativt enkelt kan flytta produktion, forskning och utveckling mellan länder. Det kan få stora konsekvenser för såväl arbetsmarknad som tillväxt för de länder som inte kan erbjuda attraktiva villkor eller arbetskraft med rätt kompetens. Stora grupper med människor riskerar att hamna i långvarig arbetslöshet och ekonomisk utsatthet, vilket skapar sociala spänningar som

kan verka destabiliserande på samhället. Därför är också arbete, fungerande ekonomi och institutioner basen för att minska konflikter.

5.5 Företagande och näringsfrihet

Globaliseringen knyter samman det som är nära med det som är avlägset och förändringarna går allt fortare. Utgångspunkten i de moderata idéerna om individens rätt till frihet, människans okränkbarhet och tron på potentialen för var och en att utvecklas och växa utifrån sina förutsättningar är central.

Vi ser idag en svag internationell återhämtning i ekonomin och ökad oro i omvärlden. Den ekonomiska återhämtningen väntas ta tid och riskerna för en svagare utveckling dominerar. Både inkomster och utgifter i de offentliga finanserna påverkas av den oroliga omvärlden.

Svensk utrikes- och biståndspolitik ska i alla led främja näringsfrihet, fritt företagande, fungerande äganderätt, och finansiella regler och institutioner. Det är grunden för ekonomisk och social utveckling.

5.6 Ökad säkerhet genom internationella avtal och exportkontroll

Sverige har av utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska skäl valt att i viss utsträckning tillåta export av krigsmateriel. Genom att delta i det internationella samarbetet på försvarsmaterielområdet säkrar vi Sveriges långsiktiga utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska intressen. Ytterst handlar det om att slå vakt om Sveriges långsiktiga säkerhet.

Moderaterna anser att Sverige ska ha en strikt exportkontrollagstiftning med noggrann kontroll och uppföljning och att kontrollen sker i enlighet med gällande lagstiftning, rådande riktlinjer och internationella överenskommelser.

Vi anser att ett universellt, juridiskt bindande fördrag som globalt stärker kontrollen av handeln med konventionella vapen utgör den mest effektiva vägen att komma tillrätta med den gränsöverskridande illegala vapenhandeln som på många håll i världen föder väpnade konflikter och instabilitet på regional och nationell nivå. Vi vill se ökade krav på världens länder att upprätthålla effektiva kontrollapparater, stifta nödvändiga lagar, skapa kontrollinstrument och upprätta eller stärka de myndigheter som ansvarar för kontrollen. Vi vill att normer ska ställas upp för vad som är en acceptabel handel, vad som svarar mot länders legitima rätt till självförsvar, och vad som bör undvikas för att inte bidra till att underblåsa konflikter eller bidra till att humanitär rätt och mänskliga rättigheter kränks.

Risken för spridningen av massförstörelsevapen har ökat de senaste åren. Vi ger vårt fulla stöd till Global Zero-initiativet och den konkreta färdplan som har presenterats för att avveckla alla kärnvapen till år 2040. Utvecklingen på nedrustningsområdet styrs nästan uteslutande av dagens kärnvapenländer. Dessa måste gå före och minska sina egna kärnvapenarsenaler för att med trovärdighet kunna driva icke-spridningsfrågorna. Även de taktiska kärnvapnen måste omfattas av nya nedrustningsavtal och ett provstoppsavtal måste skyndsamt komma på plats. Utvecklingen av missilförsvar utgör också en viktig komponent i icke-spridningsarbetet då det bland annat syftar till att ta bort drivkraften för länder att utveckla massförstörelsevapen och missilteknologi.

Det råder fortfarande en osäkerhet kring hur verkningsfulla dessa system kommer att bli, men vi välkomnar denna utveckling under förutsättning att den utformas på ett inkluderande sätt och ligger i linje med internationella avtal. Det är angeläget att det avtal som reglerar konventionella stridskrafter i Europa, CFE-avtalet, vidmakthålls och efterföljs för att säkra ett tryggt och stabilt Europa. Men även den okontrollerade spridningen av små och lätta vapen måste bekämpas då sådana vapen skördar närmare en halv miljon dödsoffer varje år.

Alliansregeringen beslutade den 1 juni 2012 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdraget att utreda den framtida svenska exportkontrollen av krigsmateriel. I juni 2015 överlämnade den parlamentariska kommittén sitt betänkande om skärpt vapenexport till utrikesminister Margot Wallström. I slutbetänkandet föreslås bland annat att reglerna för export till icke-demokratiska stater ska skärpas. Det var viktigt att en komplicerad fråga löstes ut i bred politisk enighet. Överenskommelsen i utredningen är viktig för att skapa långsiktiga förutsättningar för industrin och tydliga regler för länder och företag som handlar med Sverige. Det är också viktigt för materielförsörjningen av det svenska försvaret.

6 Utveckling

6.1 En bredare syn på utveckling

De senaste decennierna har vi sett den snabbaste fattigdomsminskningen i världshistorien. Hundratals miljoner människor har lyfts ur fattigdom. Samtidigt ökar fattigdomen i vissa delar av världen och förblir en stor global utmaning. Av dem som lever i extrem fattigdom är en majoritet kvinnor. Kunskap och utbildning är en nyckel till varje individs utveckling, men trots det går över 60 miljoner barn inte i skolan. Fortfarande är nära en femtedel av jordens vuxna befolkning analfabeter.

Om vi med framgång ska kunna bekämpa fattigdomen måste miljöproblem, migration, handels- och säkerhetsfrågor ses som integrerade delar av utvecklingsagendan. Vägen ur fattigdom går via ekonomisk tillväxt och handel. Utvecklingsländerna måste få ökat tillträde till den internationella marknaden och makt över sina resurser och inkomster. Det stödjer framväxten av ett livskraftigt näringsliv och lägger grunden för hållbar utveckling och tillväxt. Den absoluta merparten av ekonomiska flöden till utvecklingsländerna utgörs numera av exportintäkter, privata kapitalinvesteringar och remitteringar. Summan av remitteringar, det vill säga pengar som migranter skickar hem till sina ursprungsländer, uppgick enligt Världsbanken till mer än dubbelt så mycket som det officiella biståndet till dessa länder. En framgångsrik politik för global utveckling får därför inte stanna vid att handla om bistånd. Den måste handla om välstånd. För att vinna kampen mot fattigdomen behövs mer frihandel, fler entreprenörer och bättre idéer, mer kunskap och mer internationell samverkan.

En friare världshandel har möjliggjort för företag i fattiga länder att i större utsträckning delta i globala värdekedjor, och för enskilda människor att lyfta sig ur fattigdom. Ökade inkomster och större ekonomisk frihet kommer miljontals människor till del, men den ökade handeln skapar också en ökad sårbarhet för ekonomiska förändringar i omvärlden och medför också ett större behov av att säkerställa goda arbetsvillkor för människor i låg- och medelinkomstländer. Samtidigt har den

informations- och kommunikationsteknologiska utvecklingen gett allt fler människor i fattiga och ofria delar av världen tillgång till ökad kunskap och nya möjligheter att påverka sin egen situation och omvärld. Utvecklingen för de allra fattigaste länderna har dock varit långsam och ojämlikheten inom dessa länder har ökat.

6.2 De globala hållbarhetsmålen

2015 skulle millenniemålen vara uppfyllda, och nya mål, Agenda 2030, har tagits fram. Arbetet med att nå millenniemålen har inneburit att många länder – såväl låg- och medelinkomstländer som rika länder – har bidragit till att minska fattigdomen i världen. Som följd av dessa ansträngningar och den ekonomiska utvecklingen i många låg- och medelinkomstländer har antalet människor i extrem fattigdom halverats sedan 2000.

Trots enorma framsteg är dock fattigdomen fortfarande utbredd. 1 miljard människor lever fortfarande i extrem fattigdom, den humanitära situationen i världen har förvärrats allvarligt och fler människor än någonsin är på flykt. Hälsosituationen i världen har förbättrats men varje år dör miljontals barn av sjukdomar och näringsbrist. Stora utmaningar finns när det gäller att minska mödradödligheten i världen och även rörande kvinnors och ungdomars sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR). Miljöförstöring och klimatförändringarna riskerar att öka fattiga människors utsatthet.

Den 25 september 2015 röstade alla FN:s 193 medlemsländer ja till de nya globala utvecklingsmålen. Dessa mål trädde i kraft i januari 2016 och gäller alla världens länder. Målen ersätter de åtta millenniemålen och de 17 nya globala utvecklingsmålen ska gälla från 2016 till 2030. Under dessa mål finns 169 delmål. De nya utvecklingsmålen övergripande tema är ”hållbarhet” och ska prägla både politik och reformer i FN:s medlemsländer. De nya hållbarhetsutvecklingsmålen skiljer sig från millenniemålen, bland annat att det här på något sätt ska kräva någonting av alla länder, alla regeringar, alla jordens invånare. Förverkligandet av dessa mål kräver seriösa finansiella åtaganden och stor politisk vilja för att förverkligas.

De globala målen och Agenda 2030 syftar till att utrota fattigdom och hunger, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och egenmakt för alla kvinnor och flickor samt säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser. De globala målen är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Alliansregeringen arbetade aktivt för att bidra till en ambitiös och bred post-2015 och för att få genomslag för de svenska prioriteringarna. Bland svenska prioriteringar för hållbar utveckling återfanns demokratisk samhällsstyrning, frihet från våld, jämställdhet och kvinnors egenmakt, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt klimathänsyn, mänskliga rättigheter och för att de nya målen skulle leda till en mer samstämmig politik för global utveckling samt på ett balanserat sätt integrera de tre dimensionerna (social, ekonomisk och miljömässig) av hållbar utveckling. Efter en mycket lång process med att ta fram en ny agenda är det mycket positivt att vi nu har nya tydliga hållbarhetsmål som innehåller, för Sverige, viktiga prioriteringar. Det är också mycket viktigt att målen är universella och att det finns ett tydligt ansvarsutkrävande. Sverige måste nu fortsätta vara drivande och ledande i arbetet med Agenda 2030 och för att alla ska kunna nå målen.

De globala målen och Agenda 2030 utgör också ett ramverk för ett utökat internationellt samarbete. Sveriges samlade utrikespolitik ska bidra till att Agenda 2030

genomförs och att de globala målen kan nås. Här är det viktigt att regeringen har samstämmighet inom och mellan politikområden. Det nationella genomförandet inkluderar kommuner och landsting liksom statliga myndigheter. Hur de globala målen uppnås beror också av engagemanget från andra aktörer såsom frivilligorganisationer, näringsliv, fackliga organisationer och akademi. För att stödja ansvarsutkrävande måste systematisk uppföljning och översyn ske på nationell, regional och global nivå i enlighet med Agenda 2030 och Addis Abeba Action Agenda.

6.3 Bistånd

Sveriges internationella bistånd inleddes för mer än 50 år sedan. Sedan dess har världen förändrats i snabb takt. Och det skapar nya utmaningar och förutsättningar för utveckling. Förändringarna innebär också att biståndets förutsättningar och möjligheter i grunden har förändrats. För att biståndet ska vara framgångsrikt och skapa resultat behöver det fortsätta bygga på länders eller aktörers egna ansträngningar. På så vis kan biståndet skapa förutsättningar för utveckling.

Sverige har ett moraliskt ansvar att arbeta för att utrota fattigdom och förtryck, att bistå människor i kriser, katastrofer och konflikter med ett starkt humanitärt engagemang som räddar liv och lindrar nöd. Det målet är långt ifrån uppnått. Sverige ska därför ha en ambitiös utvecklingspolitik och ett generöst bistånd.

Vi utgår ifrån och värnar OECD:s (Organisation for Economic Cooperation and Development) biståndskommitté Dacs (Development Assistance Committee) definition av bistånd. Denna anger att bistånd (Official Development Assistance, ODA) är flöden från offentlig sektor med det huvudsakliga syftet att främja ekonomisk utveckling och välbefinnande i fattiga länder och med ett gåvoelement om minst 25 procent. Svenskt bistånd ska gå till de länder som klassas som ODA-mottagare enligt OECD/Dacs kriterier.

Till grund för vårt engagemang för att förbättra biståndspolitikerna ligger tron på alla människors rätt till frihet, trygghet och rättvisa och övertygelsen om att utveckling ytterst drivs av människors egen vilja och förmåga. Vi anser att biståndets uppgift är att bidra till att skapa förutsättningar för människor att lyfta sig ur fattigdom och förtryck och ska bidra där andra flöden inte förmår åstadkomma resultat och måste hela tiden anpassas till förändringarna i omvärlden. Svenskt bistånd ska vara tydligt i sina värderingar och modigt i handling och präglas av ett perspektiv bortom biståndet.

Ett effektivt bistånd kan inte bara bygga på god vilja, utan måste leverera verkliga resultat. Vi kräver därför en ansvarsfull hantering av biståndsmedel. Det innebär högt ställda krav på ekonomisk styrning och rapportering, kamp mot korruption i både biståndsorganisationer och samarbetsländer och en beredskap att agera kraftfullt mot missförhållanden.

I budgetpropositionen för 2015 aviserade regeringen att en översyn av den biståndspolitiska inriktningen ska göras. På regeringens hemsida står det att ”policyramverket ska vara kortfattat och ge övergripande vägledning vid utformning, genomförande och uppföljning av det svenska utvecklingssamarbetet. Inriktningen i det beslutade policyramverket kommer att få genomslag i kommande budgetpropositioner och i styrningen av det svenska utvecklingssamarbetet genom strategier, regleringsbrev.” Avsaknaden av ordet resultatstrategier i biståndet antyder att regeringspartierna Socialdemokraterna och Miljöpartiet ställer lägre krav på ekonomisk styrning och rapportering än Alliansen. Det vore olyckligt att överge ett arbetssätt där biståndets resultat inte återspeglas i strategierna.

Alliansregeringen var också mycket tydlig med att mätbarhet och ansvarsutkrävande är grundläggande principer. Det är skillnad när den politiska ledningen styr verksamheten med resultatstrategier eller om ledningen lägger fram strategier.

På miljö- och klimatområdet har nya och stora utmaningar tillkommit. Fler människor dör i dag av föroreningar än konflikter. De globala humanitära behoven ökar och väntas fortsätta att öka på grund av mer komplexa och utdragna kriser. Trenden går i en riktning mot allt fler komplexa katastrofer när naturkatastrofer sker samtidigt som väpnade konflikter. Detta förvärras av brist på demokrati, fungerande samhällsinstitutioner och politiskt ansvarstagande.

Vi ska ta fasta på kopplingen mellan säkerhet och utveckling. Avsaknad av fred och säkerhet är ett av de största hindren för att minska fattigdomen i världen. Majoriteten av de allra fattigaste länderna är samtidigt konfliktdrabbade. Sverige bör därför fortsätta att fokusera en stor del av sitt bistånd till konfliktdrabbade länder. I de flesta av dessa länder krävs det både fredsfrämjande insatser och långsiktiga utvecklingsinsatser. Genom att skapa säkerhet skapas den stabilitet som är en förutsättning för utveckling. Att bekämpa fattigdom genom breda fredsinsatser är effektiv biståndspolitik. Sverige bör också på detta område vara ett föregångsland och verka för att civila och militära resurser används i koordinerade insatser samordnade av FN eller regionala organisationer som Nato, EU och AU.

Sverige ska vara tydligt och ställa höga krav på sina samarbetspartner i biståndet när det gäller resultatfokus, ett aktivt antikorrupsionsarbete, en effektiv medelsanvändning och transparenta system för redovisning. Sverige ska också vara berett att ompröva sitt biståndsenagemang när kraven inte uppfylls. Sverige ska ställa krav på och stödja samarbetsländernas ansträngningar att bekämpa korruption. Viktiga åtgärder för att motverka korruption är utvecklingen av fungerande och trovärdiga institutioner som främjar insyn, öppenhet och möjligheter till ansvarsutkrävande.

Sverige kommer aldrig att kunna göra allt överallt, men vi har ett ansvar att maximera effekten av våra bilaterala utvecklingsinsatser i samordning med andra givare för att åstadkomma en effektiv ansvarsfördelning och verkliga resultat. Sverige ska också bidra till effektiviseringen av EU:s utvecklingssamarbete och ha en tydlig röst i det internationella utvecklingssamarbetet.

Drygt hälften av allt utvecklingsbistånd kommer från EU och dess medlemsländer. Det gör EU till världens största biståndsgivare. Både EU och de enskilda EU-länderna samarbetar med utvecklingsländer i biståndprojekt. EU-länderna och EU ska samordna sina projekt för att förstärka och göra insatserna så effektiva som möjligt. Effektiviteten av biståndet är dock i många fall bristfälligt och alltför stor del av EU:s bistånd går direkt till regeringar i form av budgetstöd, vilket i de flesta fall varken är önskvärt eller effektivt.

Från och med 2014 har EU fasat ut sitt direktstöd till ett antal länder. Det är bra och en process som måste fortsätta (Liknande det som alliansregeringen gjorde). I stället riktas nu stödet på de allra fattigaste i världen. Fram tills 2020 kommer cirka 75 procent av EU:s bistånd att gå till dessa länder. De är dessutom ofta hårt drabbade av naturkatastrofer eller konflikter, Det är viktigt att EU fokuserar mer resurser på bistånd för att bidra till stabilitet och fred i ett område, stödja arbete mot terrorism och främja demokrati och mänskliga rättigheter i hela världen.

Att informera om vart biståndet går och hur det används hjälper skattebetalarna att kontrollera att deras pengar används på rätt sätt. Det ska förhindra att givarna överlappar varandra och motverkar korruption och missbruk av medel. Det är sant att EU har ett

bra system för att se vart bistånd går. Däremot återstår mer att göra för att motverka korruption, krav på redovisning och ansvarsutkrävande.

EU:s biståndsprogram granskas regelbundet av oberoende experter som ska se till att räkenskaperna är i sin ordning. Om det finns misstanke om bedrägeri eller korruption eller att pengarna missbrukas ska EU avbryta finansieringen och kräva tillbaka pengarna eller vidta andra nödvändiga åtgärder.

Humanitärt bistånd bidrar till att rädda liv i akuta krissituationer. Utvecklingssamarbetet stöder länder på medellång och lång sikt så att de kan ta sig ur fattigdomen och skapa hållbar ekonomisk tillväxt som gynnar hela samhället. EU måste på ett bättre sätt se till att övergången från katastrofbistånd till utvecklingsbistånd fungerar smidigt genom att koppla samman bistånden.

6.4 Ett starkare stöd för kvinnor och barn

Svenskt bistånd ska bidra till ett jämställt samhälle. I ett jämställt samhälle har kvinnor och män, liksom flickor och pojkar, lika rättigheter, villkor, möjligheter, inflytande och makt att själva forma sina liv och att påverka samhället. Frånvaron av våld mot kvinnor och flickor är en förutsättning för detta. Ökad jämställdhet är därför ett mål i sig. Utvecklingen i de flesta länder är helt avhängig hur potentialen hos kvinnor tas till vara.

Att kvinnor förvägras sina grundläggande fri- och rättigheter är ett av de största hindren för utveckling och tillväxt. Rätten och tillgången till utbildning för flickor och kvinnor är helt avgörande och de måste garanteras detta på samma villkor som pojkar och män. Likaså måste kvinnor och män garanteras samma rättigheter i ekonomiska frågor. I Afrika är till exempel åtta av tio bönder kvinnor men de äger ytterst sällan marken själva. Det innebär att de har mycket små möjligheter att få lån eller utveckla sin verksamhet och på så sätt lyfta sig ur fattigdom.

Mödra- och barnadödligheten omfattas av FN:s tidigare millenniemål och är en tydlig indikator på ett lands utveckling. Målet om kraftigt minskad mödra- och barnadödlighet, var ett mål som inte uppnåddes till 2015. Målet finns kvar bland de nya hållbarhetsmålen och Sverige måste fortsatt vara drivande i det arbetet.

Sverige ska bli världsledande på att skydda och främja kvinnors och barns rättigheter och möjligheter. Jämställdhetsperspektiv och särskilt fokus på kvinnors och flickors rättigheter ska därför prägla utformningen av all utvecklingspolitik.

Det svenska biståndet ska bland annat verka för stärkandet av kvinnors politiska deltagande och inflytande, utbildning, kvinnors ekonomiska aktörskap och arbetsvillkor, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), kvinnors säkerhet inklusive bekämpning av alla former av könsrelaterat våld och människohandel.

Ett effektivt jämställdhetsfrämjande arbete behöver riktas till såväl kvinnor som män i syfte att förändra institutioner och samhällsstrukturer. Könsförtryckande beteenden ska synliggöras, kvinnors och flickors praktiska behov och långsiktiga strategiska intressen ska uppmärksammas och främjas. Män och pojkar behöver ökad kunskap om, och respektera, kvinnors och flickors åtnjutande av mänskliga rättigheter.

Då krävs också att vi ställer tydliga krav på våra samarbetsländer – kultur, religion och tradition kan aldrig motivera avsteg från principen om jämställdhet, icke-diskriminering och alla människors frihet och lika värde. Vi vill vidareutveckla det internationella samarbetet på detta område och gå från ord till handling. FN:s resolutioner om kvinnors ställning, bland annat 1325 och 1820, ska genomsyra vår politik på detta område.

6.5 Biståndet som verktyg för demokratin

Demokratisk utveckling kräver fungerande och oberoende institutioner och procedurer. Sverige ska främja lösningar som baseras på medborgarnas intressen och existerande lokala förhållanden samt system som har potential att vinna trovärdighet och legitimitet hos människor som lever i fattigdom eller förtryck. Det ska bidra till att stärka enskilda människors inflytande över politiken. Därför krävs demokratiska strukturer som möjliggör ansvarsutkrävande. Sverige ska verka för utvecklingen av starka, legitima och pluralistiska val- och partisystem samt via parlamentsstöd bidra till att hela den politiska processen stärks, till ett tydligare ansvarsutkrävande, bättre representativitet, större öppenhet och insyn. En stark och väl fungerande offentlig förvaltning och ett fungerande revisions- och kontrollsystem är centrala. Sverige ska prioritera utvecklingen av en effektiv, öppen och väl fungerande förvaltning på central, regional och lokal nivå.

Alla människors rättssäkerhet och tillgång till rättvisa inför lagen är avgörande för en ökad respekt för mänskliga rättigheter och stärkt demokratisk utveckling. Sverige ska därför främja rättsstatens principer och eftersträva sammanhållna reformer inom rättssektorn.

Vi behöver satsa mer på konkret bistånd myndighet till myndighet genom att bli bättre på att använda den kompetens som finns i svenska myndigheter som kan bidra till att bygga institutioner i andra länder genom utbyte.

Politisk frihet frigör krafter för social och ekonomisk utveckling. Vi vill därför utöka Sveriges förmåga att genomföra demokratibistånd och ser det som ett viktigt bidrag till att skapa en friare värld. Det handlar om att stödja uppbyggnaden av demokratiska institutioner och stärka rättsstatens funktioner i mottagarländerna. Insatser för att bidra till utbildning av politiker, tjänstemän och journalister är också centrala i detta arbete. Det partinära samarbetet med fokus på att stödja utvecklingen av demokratisk delaktighet och demokratiska partistrukturer spelar en viktig roll för att utveckla starka flerpartisystem i mottagarländerna. Med detta fokus på biståndet bidrar vi också långsiktigt med att stävja extremism och förebygga terrorism.

Vårt bistånd ska ställa krav på respekt för demokrati och mänskliga rättigheter. Vi ska stödja de individer som tar stora personliga risker genom att arbeta för dessa värden. Sverige bör därför erbjuda långtgående stöd och skydd för oppositionella, journalister, nättaktivister och andra nyckelpersoner i kampen för en friare värld.

Karin Enström (M)

Sofia Arkelsten (M)

Göran Pettersson (M)

Tobias Billström (M)

Hans Wallmark (M)

Maria Stockhaus (M)

Margareta Cederfelt (M)

Sotiris Delis (M)

Ulrika Karlsson i Uppsala (M)

Anti Avsan (M)